

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 25.

ΤΟΜΟΣ Β'.

11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1893.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ*

Περὶ τῶν Κυκλώπων.

Β'.

Οἱ Κύκλωπες ἐν τῇ οἰκοδομητικῇ τέχνῃ.

Ἄλλὰ καὶ οἱ μετὰ τῆς παναρχαιοτάτης οἰκοδομητικῆς τέχνης συνδεόμενοι Κύκλωπες, ἐξ οὗ τὰ «κυκλώπεια τεῖχνη», δὲν εἶνε ἄλλο ἢ γίγαντες, μεθ' ὧν πολλάκις ἐναλλάσσει ἡ δημώδης μυθολογία αὐτοῦς, οἵτινες ὡς πελώριοι τέκτονες συνάγουσιν ὑπερμεγέθεις βράχους, φράττουσι λιμένας, ἐγείρουσι τεῖχνη καὶ τ. ἔ. Ἀποτελοῦσι δὲ οἱ Κύκλωπες οὗτοι τὰς κινουμένας τῆς φύσεως δυνάμεις, ποσειδωνεῖους ἢ ἠφαιστεῖους καὶ εἶνε τεκτονικοὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐννοίαν, ὑφ' ἣν καὶ ὁ Ποσειδῶν καλεῖται σεισίχθων ἢ ἐννοσίγαιος ἄμα καὶ τέκτων γῆς, παραλλήλως πρὸς τὸν εἰδικῶς τεκτονικὸν Ἀπόλλωνα, ὅστις, καθὼς καὶ οἱ Κύκλωπες, ἐκσπᾶ πελώριους ἀκατεργάστους βράχους ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, ἐνῶ ὁ μουσικὸς Ἀπόλλων φροντίζει περὶ τῆς λειάνσεως καὶ διακοσμῆσεως τοῦ ἀκατεργάστου ὄγκου.¹

Ὡς μυθικοὶ τεχνῖται οἰκοδομητικῶν ἔργων ἀναφέρονται οἱ Κύκλωπες οὗτοι ὑπὸ πολλῶν ἀρχαίων πηγῶν. Ἡδὲ παράδοσις ἀποδέχεται, ὅτι ὁ βασιλεὺς Τίρυνθος Προῖτος ἐκάλεσε τὸ πάλαι ἐπτὰ τῶν «γαστεροχείρων»² τούτων Κυκλώπων, εἰσοῦς ἀνέθηκε τὴν ἀνέγερ-

σιν τῶν περὶ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ τειχῶν· διὸ καὶ ὁ Ὅμηρος¹ μνημονεύει περιτετειχισμένους ἢδὲ τῆς Τίρυνθος καὶ παρ' ἄλλαις τῶν ἀρχαίων πηγῶν ἀναφέρονται τὰ ἐν Ἄργει καὶ Μυκῆναις τεῖχνη ὡς ἔργα τῶν Κυκλώπων. Ἄλλ' οἱ Κύκλωπες οὗτοι δὲν εἶνε οὔτε οἱ ἐπὶ τῆς Τρινακρίας ὑφ' Ὅμηρου περιγραφόμενοι, οὔτε οἱ τὴν ἀστραπὴν σφρηλατοῦντες παρ' Ἡσιόδω, ἀλλ' εἶνε τι πελώριον ἄμα καὶ γιγαντώδες, ὡς γίγαντες καὶ πελώριοι εἶνε καὶ οἱ ὀμήρειοι καὶ ἠσιόδειοι Κύκλωπες,² μεθ' ὧν συντατίζονται ὑπὸ τὴν ἐποψὴν μόνον ταύτην. Ἐν τοῖς μυθεύμασι τῶν διαφόρων λαῶν τὰ ἔκτακτα οἰκοδομητικὰ καὶ ἄλλα ἔργα παροφημένων ἑκατονταετηρίδων, ὧν ἀπέναντι οἱ μεταγενέστεροι αἰσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς νάννους, συνήθως ὑπολαμβάνονται ὡς ἔργα Γιγάντων, ἀποδιδόμενα εἰς ἐκτάκτους τινὰς τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν οἰκοδόμους. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ τῶν κυκλωπειῶν τειχῶν. Οἱ οἰκοδόμοι λοιπὸν Κύκλωπες εἶνε γιγάντσιοι κτίσται τῶν παναρχαίων χρόνων. Ὁ δὲ μῦθος, ὁ φῆρος αὐτοῦς ἐκ Λυκίας³ εἰς τὴν Ἑλλάδα, φαίνεται ἔχων πυρῆνα ἱστορικῆς ἀληθείας, διότι ἡ ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ Λυκία ἦτο ἰδίως ἡ χώρα ἐκεῖνη τὸ πάλαι, ἐν ἣ ὁ ἑλληνικὸς καὶ ὁ ἀσιατικὸς πολιτισμὸς πολλαχῶς εὔρηται ἐν κοινῇ ἐπαφῇ, οὕτως ὥστε ἡ συνάφεια μεταξὺ Ἑλ-

τόγγυρας τῆς θεογονίας. Πρβλ. Εὐριπ. Ἴφιγ. ἐν Αὐλ. στ. 1500

«καλεῖς πόλισμα Περσείας

Κυκλοπειῶν πόνον χειρῶν».

¹ Ἰδ. Ἡσυχ. «Κυκλώπων ἔδος» καὶ «Τίρυνθιον πλίνθευμα». Ὁ Στράβων ὁμοῦς δοξάζει, ὅτι οἱ Κύκλωπες ἐκλήθησαν «γαστεροχείρες» οἰνοὶ ὡς διὰ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτῶν τρεφόμενοι. ² Ἰδ. Στρ. 8, 372.

³ Ἰδ. II. 559. «Τίρυνθά τε τετειχίσσασαν». Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐπιθέτου «τετειχίσσασαν» ἰδ. Hugo Weber ἐν Φιλολόγῳ τόμ. 16 σ. 700 ἐξῆς.

² J. Overbeck: Geschichte der Griechischen Plastik: Leipzig 1881. I. σ. 24 ἐξῆς.

¹ Κατ' ἄλλας ἀρχαίας εἰδήσεις ἦσαν ἀξιοπείστωτες οἱ Κύκλωπες ἐκ Θράκης ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

* Ἰδε ἀριθ. 24, σελ. 461—463.

1) «Ὁ μὲν τὴν πέτραν παρασχὼν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης καὶ ἄμα ποιήσας δυνατὴν εἶναι κομισθεῖναι, ὁ ἄδ' ὡσπερ εἰκὸς οἰκιστὴν βουληθεὶς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν κοσμηῆσαι προσθήκη τηλικαύτην». Ἀριστοτέλης I, σ. 390 ἐκδ. Dindorf.

2) «Γαστεροχείρες» ὡσεὶ εἶχον χεῖρας καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς γαστρὸς, εἰκῶν, ἧτις ὑπομνησθεὶς τοὺς εἰκα-

λάδος και Ἀσίας ὄντως ἐνταῦθα ζητητέα. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς ἰδέας ταύτης ἀποδεικνυσὶν ὁ Overbeck,¹ ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαιστάτοις τούτοις οἰκοδομῆμασι ἀπαντῶσι κοσμητικὰ ἢ ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι μορφαὶ καὶ σχήματά τινα προφανῶς μὴ ἐλληνικῆς τέχνης. Οὕτω δὲ καὶ ἡ στήλη ἢ ὑπεράνω τῆς πύλης ἐν Μυκίναϊς ἱσταμένη μεταξὺ δύο λεόντων³ ὑπεμφαίνει κατὰ τὸν Overbeck ἰδίαν τέχνην καὶ τρόπον οἰκοδομῆς ἐν Λυκίᾳ ἐπικρατούντα. Ἐκ τούτων δὲ συνάγεται, ὅτι ἂν τις ἀποδεχθῆ, καὶ ὀφείλει ν' ἀποδεχθῆ, ὅτι τεχνῆται ἐξ Ἀνατολῆς καὶ εἰδικώτερον ἐκ Λυκίας ἐλθόντες, εἰργάσθησαν ἐν τε Μυκίναϊς καὶ ἐν Τίρυνθι, δὲν πρέπει ἀφ' ἑτέρου νὰ ὑπολάβῃ, ὅτι ὁ ἐν Ἀργολίδι συναπτόμενος μῦθος περὶ τῶν ἐκ Λυκίας Κυκλώπων δύναται νὰ ἐπεκταθῆ καὶ ἐφ' ὄλων τῶν οἰκοδομητικῶν ἐκείνων ἔργων, ἅτινα εἶνε διεσπαρμένα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος, Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς Ἰταλίας μέρος. Ναὶ μὲν ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς τῶν τειχῶν τούτων, ὡς καὶ ὁ ἐπ' αὐτῶν ἐνιαχοῦ ὑπάρχων διάκοσμος ἐξ Ἀνατολῆς παρειδήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ οἰκοδομήματα ὅμως αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀνηγέρθησαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑπὸ ἰθαγενῶν τῆς χώρας κατοίκων. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται διὰ τὴν ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ παράδοσις ἀπεκάλεσεν αὐτὰ καὶ «πελασγικά», ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῶν Πελασγῶν, τῶν παναρχαίων τῆς Ἑλλάδος κατοίκων. Πᾶσα δὲ ἀπόπειρα πρὸς ὀρισμὸν καὶ διάκρισιν τῶν κυκλωπειῶν ἀπὸ τῶν πελασγικῶν ἔργων ἐναυάγησε παντελῶς ἀποβῶσα ὅλων ματαία.³

Γ'.

Ἐπεὶ μεταγενεστέρων περὶ Κυκλώπων παραστάσεων.

Αἱ μεταγενεστέραι παραστάσεις περὶ Κυκλώπων ἐξεπήγασαν ἰδιαίτατα ἐκ τε τῆς ἐν Ὀδυσσεΐᾳ περὶ αὐτῶν εἰκόνας καὶ ἐκ τῆς παρ' Ἡσιόδῳ περὶ ἠφαιστείων δαιμόνων, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡδη περιωρισθῶσαν ἀποκλειστικῶς ἐπὶ εἰδικώτερου ἐδάφους, ἤτοι ἐπὶ ἠφαιστειωδῶν χωρῶν, ἐνθα ἐφεξῆς ἐργάζονται ἀεὶποτε ὡς χαλκεὺς τοῦ ἠφαιστου. Τοιοῦτον ἐδαφὸς ἰδίᾳ εἶνε ἡ περὶ τὴν Αἴτην ἐν Σικελίᾳ χώρα, ἣτις ἐκπλατα ἤτο τὸ θέατρον πλείστων καὶ σπουδαιῶν ἐδαφικῶν ἀναστατώσεων, ἐκ τε τοῦ ὑγροῦ στοιχείου καὶ ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἠφαιστείου προσερχομένων. Ἐν τῇ χώρᾳ δὲ ταύτῃ μετνήχθη τὸ χαλκεῖον τοῦ ἠφαιστου καὶ τῶν Κυκλώπων ἐπὶ μιᾶς μὲν συνήθως τῶν Λιπαρῶν νήσου,⁴ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας τοῦ ἠφαιστου νήσου Λήμνου⁵. Τούναντιον δὲ

1) Geschichte der griechischen Plastik. I, σ. 24—25.

2) Ἡτις, λέγει ὁ Overbeck: Gesch. der Griech. Plastik, I, σ. 24—25 δὲν εἶνε ἐλληνικῆς τέχνης· πρὸς δὲ καὶ ἡ τέχνη τῶν ἐκατέρωθεν ἱσταμένων λεόντων εἶνε, κατὰ τὸν αὐτὸν Overbeck, ξενότροπος μὲν ἀλλ' ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐξασκηθεῖσα ἐδάφους.

3) Overbeck: Gesch. der griech. Plastik: I, σ. 25.

4) Παρὰ Καλλιμ. ὕμν. εἰς Ἀρτεμιν 68 ἐφεξ. οἱ Κύκλωπες διαδραματίζουσι ἅμα πρόσωπον Κοβίλων, δι' ὧν ἐκφοβίζονται τὰ τέχνα τῶν θεῶν, ὡς τανῦν παρ' ἡμῖν τὸ «στοιχίον», ἢ ὁ βρουκόλακας.

5) Serv. V. A. 10, 763.

μόνον ὁ περὶ Πολυφῆμου μῦθος οὐδεμίαν ὑπέστη καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους μεταβολὴν, ἀλλ' ἐξηκολούθει, ἔνεκα τῆς διακεκριμένης πρὸς τὴν Ὀδύσειαν ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης, ὑψιστάμενος ὁ αὐτὸς ἐν τῇ μετὰ ταῦτα ποιήσει καὶ τῇ δημῳδῇ μυθολογίᾳ, ἐνθα παρίσταται ὁ αὐτὸς ἀκαταμάχητος Γίγας καὶ δυσειδῆς τῶν δασῶν κάτοικος, ὁ ἐκδηλῶν ὀφθρὸν αἰσθηματικὸν ἔρωτα πρὸς τὴν θελκτικὴν καὶ πονηρὰν Νηρηΐδα Γαλάτειαν. Τὸν τελευταῖον τούτον μῦθον ἐδόξασαν καὶ ἀπηναντίαν αἱ ποιήσεις πρῶτον τοῦ διθυραμβοποιοῦ Φιλοξένου καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ Καλλιμάχου, Θεοκρίτου καὶ Ὀβιδίου,¹ ὡς ἐπίσης καὶ πολλὰ ἔργα γλυπτικῆς, ἰδίως δὲ γραφικῆς ἐν τοιχογραφίαις.

Π. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, δ. φ.

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ἩΘΙΚΟΙΣ", ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ* ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ**

36. Πολλὰ ψευδῆ καὶ πονηρὰ δόγματα λανθάνομεν εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῇ πρὸς τοὺς λέγοντες ἐνδεχόμενοι.

37. Τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ λόγους ἀφαιροῦντα χρὴ τὴν τοῦ λέγοντος δόξαν αὐτοῦς ἀφ' ἑαυτῶν ἐξετάζειν.

38. Ὡς πολέμου, καὶ ἀκροάσεως πολλὰ τὰ κενὰ ἔστι. Καὶ γὰρ πολὺ τὸ τοῦ λέγοντος, καὶ πλάσματα, καὶ ὄφρυς, καὶ περιαιτολογία, μάλιστα δὲ αἱ κρυφαὶ καὶ οἱ θόρυβοι καὶ τὰ πηδήματα τῶν παρόντων

1) Τὰ ποσπάσματα τοῦ Φιλοξένου περισυνέλεξεν ὁ Bergk ἐν τῇ γραμματολογίᾳ αὐτοῦ, ἴδ. περὶ τῶν ἐλληνικῶν ποιητῶν σ. 1260 ἐξ. Περὶ Θεοκρ. ἴδ. σ. 6 καὶ 11. Ὀβιδ. Μεταμ. 13, XIII, 744 ἐξῆς. Φιλοστρ. Εἰκ. 2, 18. O. Jahn: Archäologische Beiträge 411 ἐξῆς. W. Helbig εἰς τὸ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδόμενον σπουδαῖον σύγγραμμα: Symbola philologorum bonnes. I, σ. 361 ἐξῆς. Campan. Wandgemälde N° 1042 ἐξῆς.

*) Ἴδε ἀριθμ. 19, σελ. 366—368.

***) Ἐπίσης ὁ κ. Χρ. Σαμαρτσίδης ἔλαβε καὶ τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν τοῦ ἐνταῦθα πρεσβυτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Νικολάου Μαυροκορδάτου:

«Φίλε κ. Σαμαρτσίδη,

»Χαίρων μανθάνω ἐκ τῆς διμετέρας ἐπιστολῆς ὅτι σκοπεῖτε ὅσον οὔπω νὰ ἐκδώσῃτε ἀπάνθισμα τῶν περὶ ἀγωγῆς καὶ παιδείας ὑποθηκῶν, τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς Ἡθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου. Τὴν σπουδαιότητα τοιοῦτου βιβλίου καὶ ἄλλοτε ὑπέδειξα ὑμῖν, καὶ νῦν διατρανῶ προστιθεὶς ὅτι πάντες οἱ λόγοι καὶ εὐδόκιμοι παιδαγωγοὶ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἴρυσθησαν, ὡς ἐκ καθαρᾶς πηγῆς, σοφίαν ἐκ τῶν Ἡθικῶν τοῦ κλεινοῦ Χαίρωνεως φιλοσόφου. Ἐπιθυμῶν νὰ παράσχω ἐμφανῆς τεκμήριον τῆς σπουδαιότητος, ἣν ἀποδίδωμι εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀπανθίσματος τῶν παιδαγωγικῶν ὑποθηκῶν τοῦ ἐκ Χαίρωνεως μεγάλου ἱατροῦ τῶν ψυχῶν, καὶ ἐνδειξὴν νέαν ὅτι ὑμᾶς διὰ πάσης τιμῆς ἄγω, ἀποδέχομαι κατὰ τὴν διμετέραν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἀναγραφῆ τὸ ἑμὸν ὄνομα ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου, καὶ διατελῶ πάντοτε προθυμώτατος φίλος.

Ν. Μαυροκορδάτος».

συνεκπλήττει τὸν ἄπειρον ἀκροατὴν καὶ νέον, ὥσπερ ὑπὸ ρεύματος παραφερόμενον. Ἐχει δέ τι καὶ ἡ λέξις ἀπατηλόν, ὅταν ἡδεῖα καὶ πολλή καὶ μετ' ὄγκου τινός καὶ κατσκευῆς ἐπιφέρειται τοῖς πρᾶγμασιν. Ὡς γὰρ τῶν ὑπὸ αὐλὸν ἄδόντων αἱ πολλαὶ τοὺς ἀκούοντας ἀκροατὰς δικρεῖν γούσιν, οὕτως περιττὴ καὶ σοβαρὰ λέξις ἀντιλαμβάνει τῷ ἀκροατῇ πρὸς τὸ δηλούμενον.

39. Αἱ τῶν πολλῶν διαλέξεις καὶ μελέται σοφιστῶν οὐ μόνον τοῖς ὀνόμασι παραπετάσμασι χρωῶνται τῶν διανοημάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ἐμμελείαις τισὶ καὶ μελαγχρότησι καὶ περιζήτεσιν ἐφηδύοντες ἐκβακχεύουσι καὶ παραφέρουσι τοὺς ἀκροαμένους, κενὴν ἡδονὴν διδόντες, καὶ κενωτέραν δόξαν ἀντιλαμβάνοντες. Αἱ τοιαῦται ἀκροάσεις θυμολύονται, ἐφ' ὅσον τέρπουσιν, εἴτα ἅμα τῆς ἀκοῆς ἐξερρῦν τὸ ἡδύ, κἀκείνους προλείπειν ἡ δόξα, καὶ μάτην τοῖς μὲν ὁ χρόνος, τοῖς δὲ καὶ ὁ βίος ἀνάλωται.

40. Δεῖ τὸ πολὺ καὶ κενὸν ἀφαιροῦντα τῆς λέξεως αὐτὸν διώκειν τὸν καρπὸν καὶ μιμῆσθαι μὴ τὰς στεφρηπλόκους, ἀλλὰ τὰς μελισσας. Αἱ μὲν γὰρ ἐπινοοῦσαι τὰ ἀνθρώκᾳ καὶ εὐώδη τῶν φύλλων, συνείρουσι καὶ διαπλέκουσιν ἡδὺ μὲν, ἐφήμερον δὲ καὶ ἄκαρπον ἔργον· αἱ δέ, πολλὰκις ἴων καὶ ῥόδων καὶ ὑκκίνθων διαπετόμεναι λειμῶνας, ἐπὶ τὸν τραχύτατον καὶ δριμύτατον θύμον καταίρουσι, καὶ τοῦτω προσκλήθηται.

Ξανθὸν μέλι μηδόμεναι, καὶ λαβοῦσαι τι τῶν χρησίμων, ἀποπέτονται πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον.

41. Δεῖ τὸν φιλότεχνον καὶ καθαρὸν ἀκροατὴν τὰ μὲν ἀνθρώκᾳ καὶ τρυφερὰ τῶν ὀνομάτων, καὶ τῶν πραγμάτων τὰ δραματικὰ καὶ πανηγυρικὰ, κηφῆνων βοτάνην σοφιστιῶντων ἡγούμενον ἔξ· αὐτὸν δὲ τῇ προσοχῇ καταδυόμενον εἰς τὸν νοῦν τοῦ λόγου, καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ λέγοντος, ἔλκειν ἀπ' αὐτῆς τὸ χρησίμον καὶ ὠφέλιμον, μεμνημένον, ὡς οὐκ εἰς θέατρον οὐδὲ ὦδειον, ἀλλ' εἰς σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον ἀφίεται, τῷ λόγῳ τὸν βίον ἐπανορθωσόμενος. Οὐ γὰρ ἐκ κουρείου μὲν ἀναστάντα δεῖ τῷ κατόπτρῳ παραστῆναι, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀψασθαι, τὴν περικοπὴν τῶν τριχῶν ἐπισκοποῦντα καὶ τῆς κουρᾶς τὴν διαφορὰν· ἐκ δὲ ἀκροάσεως ἀπιόντα καὶ σχολῆς, οὐκ εὐθὺς ἀφορᾶν χρὴ πρὸς ἑαυτὸν, καταμανθάνοντα τὴν ψυχὴν, εἴ τι τῶν ὀχληρῶν ἀποτεθειμένῃ καὶ περιττῶν ἐλαφρότερα γέγονε καὶ ἡδίων.

42. Οὔτε βλακνεῖου, οὔτε λόγου μὴ καθάρουτος ὄφελός ἐστιν.

43. Οὐ δεῖ τὸ ἡδὺ τῆς ἀκροάσεως ποιεῖσθαι τέλος· οὐδὲ οἶσθαι δεῖν ἐκ σχολῆς ἀπιέναι φιλοσόφου μινυρίζοντα καὶ γεγανωμένον· οὐδὲ ζητεῖν μυριζέσθαι, δεόμενον ἐμβροχῆς καὶ καταπλάσματος· ἀλλὰ χάριν ἔχειν, ἐάν τις, ὥσπερ καπνῷ σμῆνος, λόγῳ δριμυτῆν διάνοιαν, ἀχλύος πολλῆς καὶ ἀμβλύτητος γέμουσαν ἐκκαθάρῃ.

44. Καθάρῃ οἱ πίνοντες, ὅταν παύσωνται δι-

ψῶντες, τότε τὰ τορεύματα τῶν ἐκπομάτων ὑποθεωροῦσι καὶ στρέφουσιν, οὕτως ἐμπλησθέντι δογματῶν καὶ ἀναπνεύσαντι δοτέον τὴν λέξιν, εἴ τι κομψὸν ἔχει καὶ περιττὸν, ἐπισκοπεῖν. Ὁ δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὴ τοῖς πρᾶγμασιν ἐμψυόμενος, ἀλλὰ τὴν λέξιν Ἀττικὴν ἀξίων εἶναι καὶ ἰσχυρὴν, ὁμοίος ἐστὶ μὴ βουλομένῳ πιεῖν ἀντίδοτον, ἂν μὴ τὸ ἀγγεῖον ἐκ τῆς Ἀττικῆς κωλιάδος ἢ κεκεραμυμένον· μηδὲ ἰμάτιον περιβαλέσθαι χειμῶνος, εἴ μὴ προβάτων Ἀττικῶν εἴη τὸ ἔριον. Ταῦτα τὰ νοσήματα πολλὴν μὲν ἐρημίαν νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν, πολλὴν δὲ τερθραῖαν καὶ στομυλίαν ἐν ταῖς σχολαῖς πεποίηκε· τῶν μειρακίων, οὔτε βίον, οὔτε πρᾶξιν, οὔτε πολιτεῖαν φιλοσόφου παραφυλαττόντων ἀνδρῶς, ἀλλὰ λέξεις καὶ ῥήματα, καὶ τὸ καλῶς ἀπαγγέλλειν, ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, τὸ δὲ ἀπαγγελλόμενον εἴτε χρησίμον, εἴτε ἀχρηστον, εἴτε ἀναγκαῖον, εἴτε κενόν ἐστὶ καὶ περιττόν, οὐκ ἐπισταμένῳ, οὐδὲ βουλομένῳ ἐξετάζειν.

45. Δεῖ τὸν ἐπὶ δεῖπνον ἦκοντα τοῖς παρακειμένοις χρῆσθαι, καὶ μηδὲν αἰτεῖν ἄλλο, μηδ' ἐξελέγχειν· ὁ δ' ἐπὶ λόγων ἀφιγμένος ἐστίασιν, ἂν μὲν ἐπὶ ρητοῖς, ἀκροάσθω σιωπῇ τοῦ λέγοντος· οἱ γὰρ εἰς ἄλλας ὑποθέσεις ἐξέγοντες καὶ παρεμβάλλοντες ἐρωτήματα, καὶ προσδιαπορῶντες, οὐκ ἡδεῖς οὐδέ εὐσυνάλλακτοι πρὸς ἀκροάσιν ὄντες, ὠφελοῦνται μὲν οὐδὲν, τὸν δὲ λέγοντα καὶ τὸν λόγον ὁμοῦ συνταράσσουσιν· ὅταν δὲ τοὺς ἀκούοντας ὁ λέγων ἐρωτᾷ καὶ προβάλλειν κελεύσῃ, χρῆσιμόν τι δεῖ καὶ ἀναγκαῖον αἰεὶ προβάλλοντα φαίνεσθαι.

46. Μεγαλοψυχίας σημεῖον, ὡς τὸ δίδοναι τι τῶν μεγάλων καὶ τὸ αἰτεῖν.

47. Ἀκροατοῦ καταγελάσιέ τις μικρὰ καὶ γλίσχυρα προβλήματα τὸν διαλεγόμενον κινουόντος. Οἷα τερθρευόμενοι τινες τῶν νέων, καὶ παρεπιδεικνύμενοι διαλεκτικὴν ἢ μαθηματικὴν ἔξιν, εἰθῶσι προβάλλειν. Πρὸς οὓς ἐστὶν εἰπεῖν τὸ ὑπὸ Φιλοτίμου πρὸς τὸν ἔμπυον καὶ φθισιῶντα ρηθέν. Ἐπεὶ γὰρ ἐλάλησεν αὐτῷ φαρμάκιον αἰτῶν πρὸς παρωνυχίαν, αἰσθόμενος ἀπὸ τῆς χροᾶς καὶ τῆς ἀναπνοῆς τὴν διάθεσιν. Οὐκέστι σοι, φησὶν, ὦ βέλτιστε, περὶ παρωνυχίας ὁ λόγος. Οὐδέ σοι τοίνυν, ὦ νεανία, περὶ τοιούτων ζητημάτων ὦρα σκοπεῖν· ἀλλὰ πῶς οἰήματος καὶ ἀλαζονείας, ἐρώτων τε καὶ φλυαρίας ἀπολυθεῖς, εἰς βίον ἄτυρον καὶ ὑγιαίνοντα καταστήσεις σαυτὸν.

48. Εὐμάλα χρὴ καὶ πρὸς τὴν τοῦ λέγοντος ἐμπειρίαν ἢ φυσικὴν δύναμιν ἡρμοσμένον, ἐν οἷς αὐτὸς ἑαυτοῦ κράτιστός ἐστι, ποιεῖσθαι τὰς ἐρωτήσεις· καὶ μὴ παραβιάζεσθαι τὸν μὲν ἠθικώτερον φιλοσοφῶντα, φυσικὰς ἐπάγοντα καὶ μαθηματικὰς ἀπορίας· τὸν δὲ τοῖς φυσικοῖς σεμνυόμενον, εἰς συνημμένων ἐπικρίσεις ἔλκοντα, καὶ ψευδομένων λύσεις.

49. Φυλακτέον τὸ πολλὰ καὶ πολλάκις αὐτὸν προβάλλειν· ἐστὶ γὰρ καὶ τοῦτο τρόπον τινὰ παρῆ-

πιδεικνυμένου. Τὸ δὲ ἐτέρου προτείνοντος ἀκροῶσθαι μετ' εὐκολίας, φιλολόγον καὶ κοινωνικόν.

50. Οὐδὲ ἀμαθίην κρύπτειν ἄμεινον, ὡς φησιν Ἡράκλειτος, ἀλλ' εἰς μέσον τιθέναι καὶ θεραπεύειν.

51. Τῶν ὄντως φιλοσόφων σπουδὴ καὶ παιδιὰ, καὶ νεύμα καὶ μειδίαμα καὶ σκυθρωπασμός, μάχιστα δ' ὁ πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ περαινόμενος λόγος, ἔχει τινὰ καρπὸν ὠφέλιμον τοῖς ὑπομένειν καὶ προσέχειν ἔθισθεῖσι.

52. Δεῖται τὸ περὶ τοὺς ἐπαίνους καθήκον εὐλαβείας τινὸς καὶ μετριότητος· διὰ τὸ μήτε τὴν ἔλθειν αὐτοῦ, μήτε τὴν υπερβολὴν ἐλευθέριον εἶναι. Βαρὺς μὲν γὰρ ὁ ἀκροατὴς καὶ φορτικός, ὁ πρὸς πᾶν ἄτεγκτος καὶ ἀτενής τὸ λεγόμενον, οἰήματος ὑπούλου καὶ περιαιτολογίας ἐνδιαθέτου μεστός· ὡς ἔχων τί τῶν λεγομένων βέλτιον εἰπεῖν, μήτε ὄφρον κατὰ σχῆμα κινῶν, μήτε φωνὴν εὐγνώμονος μάρτυρα φιλοκοίας προτιέμενος, ἀλλὰ σιγῇ καὶ βαρύτητι καταπλάσσει καὶ σχηματισμῷ θηρώμενος δόξαν εὐσταθοῦς καὶ βᾶθος ἔχοντος ἀνδρός· ὡπερ χρημάτων, τῶν ἐπαίνων, ὅσον ἄλλῃ μεταδίδωσιν, αὐτοῦ δοκῶν ἀφαιρεῖσθαι.

53. Ὁ φιλόσοφος λόγος τὸ ἐξ ἀπορίας καὶ ἀγνοίας θάμβος ἐξάγει, γνῶσει καὶ ἱστορίᾳ τῆς περὶ ἕκαστον αἰτίας.

54. Δίκην μὲν δικάζοντα δεῖ μήτε πρὸς ἔχθραν τινά, μήτε πρὸς χάριν ἀκούειν, ἀλλ' ἀπὸ γνώμης πρὸς τὸ δίκαιον· ἐν δὲ ταῖς φιλολόγοις ἀκροάσεσιν οὔτε νόμος οὐδεὶς, οὔτε ὅρκος ἤμᾳς ἀπείργει μὴ μετ' εὐνοίας ἀποδέχεσθαι τὸν διαλεγόμενον. Ἄλλὰ καὶ τὸν Ἑρμῆν ταῖς Χάρισις οἱ παλαιοὶ συγκαθίδρυσαν, ὡς μάλιστα τοῦ λόγου τὸ κεχαρισμένον καὶ προσφιλέες ἀπαιτοῦντος. Οὐδὲ γὰρ οἷόν τε παντελῶς οὕτως ἐκβόλιμον εἶναι τὸν λέγοντα καὶ διημαρτημένον, ὥστε μήτε νοῦν τινα παρασχεῖν ἄξιον ἐπαίνου, μήτε ἀπομνημόνευσιν ἐτέρων, μήτε αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου καὶ προαίρεσιν, ἀλλὰ μηδὲ λέξιν ἢ διάθεσιν τῶν λεγομένων.

(Ἄκολουθεῖ)

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΔΗΣ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Αἱ σαρκοφάγοι*

ἐν τῷ αὐτοκρ. μουσεῖῳ Ῥωμ/πόλεως.

Καὶ ἐπὶ τῶν τεσσάρων παραστάσεως ἀποθαιμάζομεν ἐξοχὸν καὶ συμμετρικὴν διάταξιν, ζωηρότητα ἐν τῇ κινήσει τῶν ἵππων, ἀπάθειαν δὲ καὶ σταθερότητα τῶν ἱππέων. Ἡ σαρκοφάγος ἀνάγεται ἀναμφιβόλως εἰς τὸν Ε' αἰῶνα π. Χ. καὶ δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι προῆλθεν ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Φειδίου, καθόσον ἢ ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης παραστάσις τῶν ἵππων ἀνταποκρίνεται ἀ-

κριβῶς πρὸς τὴν τῆς παναθηναϊκῆς πομπῆς ἐν τῇ ζωοφόρῳ τοῦ Παρθενῶνος. Ἐκτὸς τῶν λαμπρῶν ὀμίλων ἵππων, οἵτινες ἐξεικονίζονται μετὰ φυσικότητος πραγματικῶς καλλιτεχνικῆς, ἔνια μέρη τῆς ἐν ἀναγλύφῳ παραστάσεως, ἐλάχιστα φθαρόντα ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπιρροῆς, μοῖ φαίνονται ἄξια ἰδιαιτέρου πανηγυρικοῦ: Παρατηροῦμεν τὴν ἀνεξάλειπτον ἐκφρασιν τῆς ἐν τῇ μορφῇ τοῦ ἠγεμόνος ἀξιόπρεπειας, τὴν ὑπὸ τεχνικὴν ἐποψὴν ἐξοχὸν ἐξεικόνισιν τῆς πρὸς κτύπον ἀνυψωμένης δεξιᾶς καὶ τὴν ὑπὸ τὴν ἀσπίδα κεκυφύϊαν μορφήν στρατιώτου. Τὸ ὠσείδες ἐπικάλυμμα ἐπιδεικνυσὶν ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων αὐτοῦ μερῶν ἀνὰ δύο πτεροφόρους μορφάς, ἐδῶ μὲν δύο σφίγγας, ἐκεῖ δὲ δύο γούπας ὡς φρουροὺς ἐπὶ τῆς ἡδυσχίας τοῦ νεκροῦ.

Ἡ σαρκοφάγος, πρὸ τῆς ὁποίας ἦδη εὐρισκόμεθα, ἀποτελεῖ τὸ λαμπρότατον τῶν προϊόντων τῶν ἐν Σιδῶνι ἀνασκοφῶν. Τὰ ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης ἀνάγλυφα, ἐν οἷς ἀναγνωρίζει τις πάραυτα παραστάσεις ἐκ τοῦ βίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐπεισοδίων, παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὴν εἰκασίαν ὅτι ἢ εὐρεθεῖσα ἦτο αὐτὴ αὐτὴ ἢ σαρκοφάγος τοῦ διαδόχου Μακεδόνα. Ἐν τῇ λίαν ἐννοήτῳ δὲ ταύτῃ γνώμῃ ἐνέμενον στερεῶς, μέχρις ὅτου σοφοὶ τινες ἠμφισβήτησαν τὸ κύρος αὐτῆς. Ἐν τούτοις καὶ ἕτερα τῷ 1802 ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὸ βρετανικὸν μουσεῖον ἐν Λονδίῳ εἰσαχθεῖσα σαρκοφάγος ἐπὶ μακρὸν ἐθεωρεῖτο ἐσφαλμένως ὡς ἢ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (Clark, «Ὁ τάφος τοῦ Ἀλεξάνδρου»). Ἡ ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Πόλεως εὐρισκόμενη σαρκοφάγος ἠδύνατο οὐχ ἦττον ἐπιμόνως νὰ παρασταθῇ ὡς ἢ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἂν ἀνεκαλύπτετο οὐχὶ ἐν Σιδῶνι ἀλλ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῇ πόλει δηλονότι τοῦ ἱστορικῶς ἀνεγνωρισμένου μαυσωλείου τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐν τούτοις ἰταλὸς σοφὸς ἐπειράθη ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἢ τοῦ Ἀλεξάνδρου σαρκοφάγος ἀφῆθη ἐν Σιδῶνι κατὰ τὴν ἀπὸ Βαβυλώνας εἰς Ἀλεξανδρείαν μετακόμισιν αὐτῆς. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ὅμως ταύτην ἀντιστρατεύεται ἐν γένει τὸ γεγονός τῆς ἐπιδικήσεως τοῦ τάφου τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ σοφῶν, ἢ γεμόνων τῆς Ἀνατολῆς καὶ ρωμαίων αὐτοκρατόρων, πρὸ τῶν ὁποίων δὲν ἦτο βεβαίως δυνατὸν ἢ σαρκοφάγος αὐτὴ νὰ ἦναι κεκοιμημένη ἐν Σιδῶνι. Ἡ περιπτώσις δὲ ὅτι ἢ ἱστορικὴ «χρυσὴ» λάρναξ τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸ πολλοῦ εἶχε κλαπῆ, δὲν ἀποτελεῖ ἀποδείξιν ἐναντίον τῆς μαρμαρίνης ταύτης σαρκοφάγου, ἢ τις ἠδύνατο νὰ ἐχρησιμοποιοῖται πρὸς ὑποδοχὴν τῆς λάρνακος. Ἐπαναλαμβάνομεν: Ἄν ἢ σαρκοφάγος αὐτὴ μετὰ τῶν τριῶν μικροτέρων μὲν, ὁμοίων δὲ τὸ σχέδιον, αἵτινες παρ' αὐτῇ ἐκτίθενται, ἀνεκαλύπτετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τότε θ' ἀπετέλλον αὐτὰ τὴν τελευταίαν κατοικίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, τῆς Ρωξάνης πιθανῶς καὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡρακλέους, ἢ δὲ ἐν τῷ διαζώματι (ἴδε κατωτέρω) παραστάσις θὰ ἐσχετίζετο πρὸς τινὰ τῶν τελευταίων τούτων.

Ἐξάπαντος ὅμως δὲν ἔχομεν πρὸ ἡμῶν ἐνταῦθα τὴν σαρκοφάγον, ἐν ἣ ὁ Ἀλέξανδρος ἐναποτέθειται, ἀλλὰ καλλιτέχνημα, ὅπερ χαρακτηρίζει τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

*Ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου δύο διακρίνομεν κυρίας πα-

*) Ἴδε ἀριθ. 24, σελ. 463—466.

ραστάσεις: 1) Μάχην Περσῶν καὶ Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν κιλικίαν σαρκοφάγον ἐστραμμένην τοῦ μήκους πλευρᾶν ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἐγκαρσίου ταύτη πλευρᾶς ἐν εἶδει συνεχείας· 2) Θηρευτικὴν σκηνὴν ἐπὶ τῶν ἀπέναντι ἐπιπέδων. Ἐκεῖ μὲν ἐνίκησεν ὁ μακεδῶν· ἐν ταῦθα δὲ ὁ συνετὸς κατακτητὴς ἀποβλεπεὶ εἰς θεραπείαν τῶν πληγῶν, ἃς προὔκάλεισε καὶ διὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς εὐνοίας αὐτοῦ, διὰ προσκλήσεως τῶν τρωθέντων εἰς ἡγεμονικὰς διασκεδάσεις παρ' ἑαυτῷ νὰ ῥίψῃ εἰς λήθην τὰς πληγὰς ἐκεῖνας. Αἱ δύο αὗται παραστάσεις πρὸς τιμὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου χαρακτηρίζουσι τὸν ἥρωα, ὅστις διὰ τοῦ ξίφους καὶ τῆς συνέσεως ἐξ ἴσου κατέκτα: Ἐκ τοῦ ρεύσαντος αἵματος ἔδει νὰ προκύψῃ φιλία.

Εὐρισκόμεθα ἥδη πρὸ τῆς μάχης Ἑλλήνων καὶ Περσῶν. Ἡ πρώτη παντὸς θεατοῦ ἐντύπωσις εἶναι ἡ αὐτὴ πάντοτε: ἐκπληθύνονται τὰς ἀπορεῖ, μόλις πιστεύει εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ ὄμματα.

Δὲν ἔχει τις ἀνάγκην διδασκαλίας ἵνα ἀντιληφθῇ τοῦ καλλιτεχνήματος τούτου. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουσιν εἰκόνας καὶ ἀνάγλυφα «διασήμεν» διδασκάλων, καταθέλοντα ἡμᾶς, ὅταν ἀναλόγως ἦναι ἀνεπτυγμένα τότε φρόνημα καὶ αἱ αἰσθήσεις ἡμῶν. Ἡ ὑπαρξὶς ὅμως τοῦ ὑπὸ κλαδικὴν ἐποψὴν καλοῦ ἐκδηλοῦται ἀπεριορίστως, ἐπιδορᾷ γενικῶς καὶ γενικῶς ἐπίσης τέρπει. Εἰς ταύτην τοῦ κλαδικοῦ τὴν ιδιότητα ἀνταποκρίνονται αἱ ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης παραστάσεις.

Ἡ μάχη συγκροτεῖται. Ἕλληνες καὶ Πέρσαι, ἵππεῖς συμπλέκονται ἀγρίως. Ἡ δεδοκιμασμένη, ἀκατάσχετος δύναμις τῶν Μακεδόνων καταβάλλει τὰς ὑπερβαλλούσας αὐτὴν ὑπὸ ἀριθμητικὴν ἐποψὴν περσικὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις: Ἀπέναντι πέντε Ἑλλήνων ὀκτὼ ἴστανται Πέρσαι ἐν τοῖς πέντε δὲ νεκροῖς ὑπερθεν τῶν ὁποίων αἱ τῶν ἵππων διέρχονται ὄπλαί, εἰς μόνος εὗρηται Ἕλληνας. Ἐν τούτοις φαίνεται ἡμῖν ὡσαύτῃ ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου τούτου ἐπιπέδου ὁλόκληρον ἐβλέπομεν μαχόμενον στρατόν — τόσον ζωρᾶ, τόσον ἐμψυχος εἶναι ἡ παράστασις, οὐδαμοῦ διαφαινομένης ἡσυχίας, πανταχοῦ δὲ κινήσεως καὶ θορύβου. Ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐνδυσμασία δὲν εἶναι μονότονος· ὀπλιταί, ὑπασπισταί, φαλαγγῖται διακρίνονται ἐκ τῆς στολῆς αὐτῶν. Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος (ἐν τῇ πρὸς ἀριστερὰν γωνίᾳ) φέρει λεόντινον κράνος καὶ πορφύραν. Ἐν τῷ βλέμματι αὐτοῦ διαγιγνώσκειται ἡ ἀταραξία καὶ ἡ βεβαιότης· ἡ δεξιὰ αὐτοῦ εὗρηται ἀκριδῶς ἐν τῷ σημείῳ τοῦ νὰ διαπεράσῃ διὰ τῆς λόγχις αὐτοῦ πέρσων ἵππεα, ὁ ἵππος τοῦ ὁποίου καταπίπτει διὰ βλήματος ἀκοντίου, προελθόντος πιθανῶς ἐκ τοῦ ἐν τῇ πρὸς τὰ δεξιὰ γωνία ἵππέως. Ὁ διὰ τε τῆς στολῆς καὶ τοῦ ὀπλισμοῦ αὐτοῦ προέχων ἥδη οὗτος Ἕλληνας ἵππευς, ὅστις μετὰ τοῦ βασιλέως συγκροτεῖ τὴν μάχην, εἶναι ἐξάπαντος ἐν τῶν κυριωτάτων προσώπων τῆς παραστάσεως ταύτης· φέρει δὲ θώρακα καὶ ξίφος, ὑπερθεν δ' αὐτῶν μανδύαν· ὑπὸ τὸ κράνος ἡ ἀνυπόμονος αὐτοῦ μορφή ἀνεύξει πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις προδήλως νῦν τὸ πρῶτον προσεγγίζει, καθόσον ἡ μάχη ἤρξατο νὰ συνάπτηται ἐν ἀποστάσει ἀπ' αὐτοῦ. Ἡ τῶν Περσῶν στολὴ εἶναι μονότονος· τὸ σῶμα περιβάλλει ὁ μακρὰς ἔχων τὰς χεῖρας χιτῶν,

τὸν τράχηλον δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν περικαλύπτει ἡ τιάρα. Μόνον οἱ κατὰ γῆς κείμενοι, ἐκ τῶν ἠνεωγμένων χειλέων τῶν ὁποίων νομίζει τις ὅτι τελευταῖον ἀκούει στεναγμόν, εἰσὶν ἀσκεπεῖς.

Ὅποια ἄρα γε μάχη ἐξεικονίζεται ἐν ταῦθα; Πολλὰ διετυπώθησαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰκασία. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ φρονῶ πρὸς τὸ παρὸν ὅτι ὠρισμένη μάχη δὲν ἐξεικονίζεται ἐν ταῦθα, ἀλλὰ μάλλον ἀνεπίσθονται κατὰ τρόπον σχεδὸν μεγαλοπρεπῆ ἐν κοινῇ παραστάσει αἱ δύο κυριώταται μάχαι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐναντίον τῶν Περσῶν, ἡ ἐν Ἰσοφῇ καὶ ἡ παρὰ τὰ Γαυγάμλα, τοῦ καλλιτέχου διατηρήσαντος τὰς ἐξῆς δύο κυριωτάτας λεπτομερείας: Παρὰ τὰ Γαυγάμλα ἡ δεξιὰ τοῦ Παρμενίωνος πτέρυξ περιέσθη μετὰ τοῦ θεσσαλικοῦ ἵππικοῦ εἰς μέγαν κίνδυνον, ὁ δὲ στρατηγὸς οὗτος ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου· ὁ τελευταῖος οὗτος μετὰ τὴν κατατρόπωσιν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐπεδόθη εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ μετὰ τῶν σαρισσοφόρων αὐτοῦ (ὁ Δαρειός, μετὰ τὴν πείραν, ἦν ἐν Ἰσοφῇ ἔλαβεν, ἐτήρησε τὰν ἄμαξαν αὐτοῦ ἐν προσηκούσῃ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ συστάδην συμπλοκῆς καὶ ἤρξατο ἥδη νὰ τρέπεται εἰς φυγὴν· κατὰ συνέπειαν οὐδαμῶς ὀφειλομένον ν' ἀναζητήσωμεν ἐν ταῦθα τὸν πέρσων βασιλέα). Ἦδη ὁ Ἀλέξανδρος, καίπερ ἐξωργισμένος — διότι «ὁ Παρμενίων δὲν ἐπιδεικνύει σύνεσιν, ζητῶν βοήθειαν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην» — παραιτεῖται τὴν καταδίωξιν καὶ σπεύδει εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ. Οὕτω βλέπομεν τοὺς Πέρσας ἐκ δύο πλευρῶν συμπιεζομένους, ὑπὸ τοῦ Παρμενίωνος (δεξιόθεν) καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου (ἀριστερόθεν) καὶ οὕτως ἡ θέσις τῶν δύο ἠρώων, ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου δηλονότι, ἦν ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς δευτερεύουσαν ἡδύνατό τις νὰ θεωρήσῃ, φαίνεται ἡμῖν ὡς ὄλως προέχουσα, καὶ διακριτικὴ. Ἦδη ἄρχεται ἄγων ἀνδρὸς πρὸς ἄνδρα, τὴν λεπτομέρειαν δὲ ταύτην μεθ' ἱστορικῆς σχεδὸν ἀκριθείας ὁ καλλιτέχνης ἀπετύπωσεν. Μετ' ἀποφασιστικῆς ὀρμῆς εἰς τὸ κέντρον τῆς μάχης εἰσελάσας ἴσταται ἐν ἀμέσῳ κινδύνῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ γυμνὸς Ἕλληνας, ὠραιότατος τὴν μορφήν καὶ μετ' ἰδανικῆς σωματικῆς καλλονῆς, ἀποκαλυπτομένης κατὰ τὴν ἐκ τοῦ συστάδην μάχην κατὰ τρόπον, τὸν ὁποῖον εὐπρεπῆ ὁ καλλιτέχνης ἠγάδατο. Φέρει ἄρα γε ἡ μορφή τοῦ ἀνδρὸς τούτου (μολονότι ὁ ἐλαφρὸς αὐτοῦ μανδύας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐμφανίσῃ ἀνώτερον ἀξίωμα) τὰ χαρακτηριστικὰ ἐξόχου προσωποποιήσεως; Ἐν ἄλλοις ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου σοβαρῶς ἐτραυματίσθη ὁ Ἡφαιστίων, ὅστις ἀπέθανε κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Διονύσου ἐν Ἐκβάταις καὶ τὴν κηδείαν τοῦ ὁποῖου ἡγεμονικὴν κατέστησαν ὁ Ἀλέξανδρος.

Θέμα τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ ἀναγλύφου, τῇ κατὰ τὸ δυνατόν διατηρήσει τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, εἶναι ἡ ἐν Ἰσοφῇ μάχη. Τὸ ἐκ τῆς Πομπηίας προερχόμενον καὶ ἔχον 6 μὲν μέτρων μήκος, 3 δὲ πλάτος μωσαϊκὸν ἐν Νεαπόλει, ὅπερ ἐξεικονίζει τὴν ἐν Ἰσοφῇ μάχην παρουσιάζει καταπληκτικὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης παράστασιν. Αὐτόθι ὡς καὶ ἐν ταῦθα διαπερᾷ ὁ Ἀλέξανδρος Πέρσων (τὸν στρατηγὸν Ὁξάθρην, ἀδελφὸν τοῦ Δαρείου; θελήσαντα νὰ προστάτεύσῃ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ τε-

λευταίου τούτου καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου αὐτοῦ ἀνευρίσκουμεν), ἀλλ' ἐνταῦθα μετ' ἠνωρθωμένου τοῦ βραχίονος, οὐχὶ δὲ κατεβιδασμένου ὡς ἐκεῖ· ἐν ἀμφοτέραις ταῖς παραστάσεσι ὁ ἵππος τοῦ Πέρσου τούτου εἶναι ἐξηπλωμένος· ἐνταῦθα ἐκτείνει τὴν ἀριστερὰν κνήμην, ἐκεῖ ἡ κνήμη αὐτῆ δυσπᾶται ἐπὶ τῆς στριζομένης ὀπλῆς· κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον ἐν ἀμφοτέραις ταῖς παραστάσεσιν ὁ Πέρσης ἀφιππεύει: Ἀναμψήριστον ὅτι ἀμψότερον οἱ τὴν σκηνὴν ταύτην παραστήσαντες καλλιτέχναι ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἰργάσθησαν σχεδίου, ἀποστάντες ἀλλήλων μόνον ὡς πρὸς ἀσημάντους λεπτομερείας, καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης (πρὸς ἀριστερὰν) φαίνεται ἀνελιθόμενον ἐπεισόδιον τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον δύναται ν' ἀποδειχθῆ ἡ γνησιότης τῆς ἐν τῷ μνησθέντι μωσαϊκῷ παραστάσεως. Ὁ αἰδ. Κούρτης ἐπειγράθη νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐνταῦθα σκηνὴν ἐκ τῆς ἐν Γρανικῷ μάχης, θεωρῶν τὴν σαρκοφάγον ὡς τὴν διαταγῆ τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν Κλεῖτον καλλιτεχνήσαν. Ἀφορμὴν εἰς τοῦτο παρέσχε τὸ μικρὸν ἐπὶ τοῦ καλύμματος πρὸς τ' ἀριστερὰ ἀνάγλυφον, ὕπερ ἐν γένει παριστάνει σκηνὴν τῆς ἐν τῷ ποταμῷ — ὃν ὑποσημαίνει τὸ ἀκάτιον — μάχης, μετὰ τοῦ ὑπὸ πορφυρὰν χλαμύδα καὶ μετὰ γυμνῆς κεφαλῆς παρισταμένου Ἀλεξάνδρου. Ὁ Κλεῖτος ἔσωσεν αὐτόν, καταδιδάσας τὴν χεῖρα τοῦ θρασέος Πέρσου. Ἐν ταραχῇ καὶ ἀγανακτῆσει ὁ Ἀλέξανδρος ἐβόησε βραδύτερον τὸν σωτήρα αὐτοῦ, ὁ δὲ αἰδ. Κούρτης περιγράφει ἤδη τὸ ζῶηρον ἄλλος, ὅπερ προῦκάλεσε παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἡ πρῆξις αὐτοῦ καὶ τὸ δυνατόν τῆς ὑποθέσεως ὅτι ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦ μνημείου τούτου ἐπεδίωξε τὴν ἐν μέρει ἐξιλέωσιν τοῦ ἀνοσιουργήματος αὐτοῦ διὰ τοῦ ὑπὲρ τοῦ φονευθέντος τούτου μνημείου. Ἡ εὐγενὴς αὕτη ὑπόθεσις τοῦ αἰδ. Κούρτη ἀποτελεῖ λαμπρὰν ἀνταύγειαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ καρδίας, διὰ τὸν Ἀλέξανδρον ὅμως δὲν θὰ ἐφαρμοσθῆ ἴσως καθ' ὀλοκλήριαν, ὅταν ληθῆ ὑπ' ὅψει ὁπόσον ἐσπευσμένως ὁ τοῦ βασιλέως φιλόσοφος, ὁ Ἀνάξαρχος, ἔργον νὰ διασκεδάσῃ τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου μεταμέλειαν διὰ τῶν περὶ τοῦ βασιλικῆ ἀλαθῆτου ἀποδείξεων αὐτοῦ.

Ἐπισημαίνεται ὅτι αἱ μικραὶ ἐν τῷ ἀετώματι (Fronton) μορφαὶ δὲν ἀνταποκρίνονται τόσον πολὺ εἰς πραγματικὰ πρόσωπα, τοῦτο κατάδηλον, ἀπόπειρα δ' ἐγένετο νὰ θεωρηθῆ ἢ ἐπὶ τῆς κατὰ μῆκος πλευρᾶς κυριωτέρα παραστάσις, ὡς ἡ ἐν Γρανικῷ μάχῃ. Ὁ Πέρσης ὅμως, ὅστις ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῆ ἐνταῦθα ὡς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀπειλήσας αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον, τοσοῦτον ἀπέχει ἀπὸ τοῦ βασιλέως, ὥστε ἐν τῇ ζωηρότητι τῆς μάχης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φανῆ ὡς ἕμμερος σωτήρ· ἄλλως εἶναι καὶ ἀνυπεράσπιστος. Ὅτι ἡ ἐν τῷ μνησθέντι ἀετώματι παραστάσις σχετίζεται πρὸς τὴν ἐν Γρανικῷ μάχῃ καὶ τὸν Κλεῖτον, τοῦτο ἀπεκάλυψε τὸ πρὸ ἔτους ἤδη ἐμφανισθὲν ἔργον περιηγήσεων τοῦ Μάυερ (Meyersche Reisebuch).

Ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ ἐγκαρσία πλευρὰ περιλαμβάνει, ὡς ἄρτι εἰρηται, ἐξακολουθήσιν τῆς μάχης, δύναται ὅμως μετὰ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ Πέρσου ἱππέως νὰ θεωρηθῆ καθ' ἑαυτὴν ὡς ἐπεισόδιον. Οἱ Ἕλληνες φέρουσιν ἐνταῦθα φρύγια κράνη. Ἐν τῷ ὑπερθεῖν χώ-

ρῳ παριστάνεται φόνος, διεξαγόμενος καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ τοῦ Πέρσου κάτωθεν. Ὁ νεαρός καὶ πορφυρὰν φέρων χλαμύδα Ἕλληνα πλήσσειται δι' ἐγκειμένον ὑπὸ Ἕλληνας στρατιώτου. Ἐπειδὴ δὲ Ἕλληνες μόνον ἐνταῦθα παριστάνονται, φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ λαθραίου καὶ συγκεκαλυμμένου φόνου. Δυσχερῆς ὅπως δὴ ποτε ἀποβαίνει ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς μικρᾶς ταύτης παραστάσεως, καθόσον ἄλλως ὁ πορφυροῦς μανδύας δὲν ἀποτελεῖ πάντοτε ὀριστικὸν διακριτικὸν γνώρισμα.

Ἡ δευτέρα κατὰ μῆκος πλευρὰ ἐξεικονίζει θύραν λέοντων, κοινῇ διεξαγομένην ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς παραστάσεως εὔρηται Πέρσης ἱππέυς. Ὁ λέων ἠνωρθῶθη· λυσσαλέως δὲ συλλαμβάνων τὸν ἵππον τοῦ Πέρσου, εἰς ὕψος ἀνίσταμενον, διαμελίζει δι' ἰσχυροῦ δῆγματος τὸ στῆθος αὐτοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος, πορφυρὰν φέρων χλαῖναν ἐφορμῇ θαρραλέως κατὰ τοῦ λέοντος, τρωθέντος ἤδη ὑπὸ τῶν βελῶν ἄτινα προήρχοντο ἐκ τοῦ ἐν τῇ πρὸς ἀριστερὰν γωνίᾳ ἱππέως. Καὶ ἐν τῇ παραστάσει ταύτῃ ὁ καλλιτέχνης ἐξόχως ἐξετέλεσε τὸ ἔργον αὐτοῦ, μολονότι τοσαύτην ἐμποιεῖ αὕτη αἰσθησίν, ὥστε ἀναγκάζεται τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι πραγματικώτερα δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ. Ἡ διάταξις τῶν ἐν αὐτῇ εἶναι ἀπαράμιλλος, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος οὐδέποτε βασιλικώτερον παρεστάθη ἐπὶ τοῦ φλογεροῦ αὐτοῦ ἵππου, ὅσον ἐνταῦθα, ὅπου καταπολεμεῖ τὸν βασιλέα τῶν Θηριῶν, συχνάκις ἐμφαίνοντα ἀλληγορικῶς ἐπὶ τάφῳ τὴν ῥώμην καὶ τὸν ἠρωϊσμόν καὶ πρὸς τοιοῦτον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σκοπὸν παρατιθέμενον ἐν ταῖς γωνίαις τοῦ καλύμματος τῆς σαρκοφάγου ταύτης. Ἢδη οἱ τῆς Μέμφιδος βασιλεῖς νύχαιστοῦντο πρὸς λέοντας νὰ παραβάλλωνται καὶ ἐνεφανίζοντο ἐν συνοδίᾳ λέοντων Ἕλληνες συγγραφεῖς ἀναφέρουσι περὶ τοῦ λέοντος, ὅτι κατὰ τῶν ἀνδρῶν μόνον ἐπιτίθεται, ἐκ τῆς ἱστορίας δὲ πράγματι γινώσκουμεν τὸν ὑπὲρ θήρας λέοντων ἐνθουσιασμόν τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐν τοιαύτῃ κυνηγεσίᾳ ἔσωσέ ποτε μάλιστα αὐτὸν ἡ ἐτοιμότης τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Κρατεροῦ.

Δύο θηρεῦται τῆς συνοδίας τοῦ ἡγεμόνος συνέλαβον τὴν ἔλαφον, ἣν προηγουμένως κατεδίωκεν ὁ λέων.

Ἐν τῇ πρὸς τὰ δεξιὰ ἐγκαρσίῳ πλευρᾷ καθορῶμεν Πέρσας τινὰς πολεμοῦντας πρὸς τὴν τραυματισθεῖσαν ἤδη λέαιναν. Ἡ σκηνὴ αὕτη, ἥς οὐδεὶς μετέχει Ἕλληνας, εἶναι δευτερευούσης σημασίας ἐφ' ᾧ καὶ ἀναλόγως ἐξεικονίζεται.

Ἡ κατασκευὴ τῆς σαρκοφάγου ἀνάγεται εἰς τὴν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου περίοδον. Αἱ ἐπ' αὐτῆς παραστάσεις ἀνταποκρίνονται πράγματι εἰς τὰς ἀρίστες τῶν παραδόσεων τῆς σικωνεῖου σχολῆς, ἀλλ' ἢ ὑπὸ τεχνικὴν ἤδη ἐποχὴν ἐξεζητημένη ἀκριβεία ὡς καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν χρωμάτων ὡς βοηθητικῆς μέθου πρὸς ἐξαρσίν τῆς ἐντυπώσεως προδίδει τὴν νοσηρὰν τάσιν, εἰς ἣν ἡ τέχνη βραδύτερον ἐξέπεσον. Ἀποδεικνυμένου ὅτι ἡ σαρκοφάγος αὕτη προῦλθεν ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐργαστηρίου αὐτοῦ τούτου τοῦ Πυργοτέλους καὶ Λυσίππου, τῶν ἐξόχων ἀνδριαντοποιῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ καὶ ὅτι κατεσκευάσθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν, ἢ κα-

τασκευὴ αὐτῆς θὰ ἤρχισε τοῦλάχιστον ζῶντος τοῦ βασιλέως.

Μέχρι τοῦδε αἱ ἐπὶ τῆς σαρκοφάγου ταύτης μελέται, ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἀνῆκεν, δὲν ἐληξάν. Ὅτι ἡ σαρκοφάγος αὐτὴ κατεσκευάσθη μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τινὰ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ (τὸν Παρμενίωνα, Ἡφαιστίωνα, Περδίκκαν, Κρατερόν ἢ τινὰ ἄλλον), τοῦτο μοι φαίνεται ὅλως ἀπίθανον, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ προωρίζοντο ἀρχικῶς αὐτὴ μὲν εἰς ὑποδοχὴν τῶν λευγῶν αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, αἱ δὲ παρ' αὐτῆ τρεῖς μικρότεραι μὲν, ὁμοίωται ὅμως πρὸς ταύτην τὸ σχῆμα, διὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας (ἴδε ἀνωτέρω). Ἦδη πιθανὸν κατὰ τοὺς αἱματηροὺς πολέμους, οἵτινες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ἐσπάρασσον ἐπὶ δύο δεκαετίας τὸ κράτος αὐτοῦ, νὰ μὴ διετέθη ὡς ἀρχικῶς προωριζέτο ἡ σαρκοφάγος αὐτὴ, ἀλλὰ νὰ περιῆλθεν ἀπ' εὐθείας εἰς Φοινικὰ τινὰ, ὅστις δὲν ἐφρόντιζε τόσον περὶ τοῦ θέματος, ὅπερ ὁ Ἀθηναῖος ἐπ' αὐτοῦ ἐκαλλιτέχνησεν, ὅσον περὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ σαρκοφάγος προήρχετο ἐκ τοῦ ἀρίστου ἐργαστηρίου καὶ ὅτι πιθανῶς ἐστοίχιζε πολλὰ.

Ὁ διδάκτωρ Μόρτμαν ἐξέφρασε σχεδὸν τὴν γνώμην ὅτι πλούσιος ἔμπορος τῆς Φοινίκης ἠγόρασε τὸν ἀδέσποτον ἀποθάντα βασιλικὸν τάφον ἐν Σιδῶνι καὶ παρεσκεύασε δι' αὐτόν τε καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ τελευταίαν κατοικίαν κατὰ τὸ εἶδος τῆς σαρκοφάγου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ ὑποσπμαινῆται καὶ ὑπὸ φοινικικῶν ἀριθμῶν, οἵτινες παρατηροῦνται παρὰ ταῖς μικρότερας (μνημονευθεῖσαις ἤδη) σαρκοφάγοις.

Τὸ λεπτὸν καὶ ἐνδιαφέρον αἰνιγμα τῆς προελεύσεως καὶ τῆς τῆς κυριότητος τῆς λαμπρᾶς ταύτης σαρκοφάγου ἐπὶ μακρὸν ἔτι θὰ ἐπασχολῆ τὰ πνεύματα. Ἐκεῖνος, ὅστις δὲν θὰ ἐθεώρει ἱκανοποιητικὴν τὴν ὑφ' ἡμῶν χορηγούμενην λύσιν, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναζητήσῃ ἕτερον ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐν τούτοις ἀπολαύομεν ἡμεῖς αὐτοῦ τούτου τοῦ καλλιτεχνήματος καὶ ἀρύμεθα τὸ ἀττικὸν ἄρωμα, ὅπερ τοῦτο ἀποπνέει.

* *

Ἐν τέλει ὁ κ. Γοδεφρείδος Ἀλβέρτος πραγματεύεται διὰ βραχέων περὶ τινῶν ἄλλων ἐν τῷ βάθει τῆς αἰθούσης σαρκοφάγων, ἡ ὁμοιότης τῶν ὁποίων, λέγει, πρὸς τὰ γνωστὰ σχήματα τῶν μουμιῶν, ἐπιτρέπει ἀμέσως τὴν ἀναγνώρισιν τῆς αἰγυπτιακῆς αὐτῶν προελεύσεως. Καὶ ἀνεκαλύφθησαν μὲν πράγματι ἐν Σιδῶνι, κατεσκευάσθησαν ὅμως ὑπὸ αἰγυπτίων καλλιτεχνῶν καὶ εἰσῆχθησαν ὡς ἐμπόρευμα αὐτόσε ἢ περιέπεσαν ἴσως εἰς τὴν κατοχὴν Φοινικῶν συνεπειᾶ κατακτήσεων (περὶ τὸν Δ' αἰῶνα π. χ.).

Οἱ φοινικεῖς, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ αὐτῶν βίου δὲν εἶχον καιρὸν νὰ μεριμνῶσι περὶ τοῦ θανάτου, ἐθεώρουν οὐχ' ἥττον ὡς ψυχροσώτηριον τὸ νὰ ἀρύωνται τὴν τελευταίαν κατοικίαν ἐκ τῶν εὐλαβῶν Αἰγυπτίων. Μέχρι τίνος δ' ἐξικνεῖτο ἡ ἀμεριμνία αὐτῶν, τοῦτο καταδεικνύσι κολοσιαία σαρκοφάγος ἐκ μελανολίθου, κεκαλυμμένη δι' ἱερογλυφικῶν, ἀνήκουσα δὲ εἰς τὸν φοινικὰ, βασιλέα Ταίβνιτ. Ἡ αἰγυπτιακὴ γραφὴ σημαίνει ὅτι ἐν τῇ σαρκοφάγῳ ταύτῃ

αἰγυπτίος ἀναπαύεται ἠγεμῶν. Ἡ σαρκοφάγος αὐτὴ μετήχθη εἰς Σιδῶνα ἐξ Αἰγύπτου διὰ τὸν βασιλέα Ταίβνιτ, χωρὶς νὰ εὐρεθῆ καιρὸς πρὸς ἀπάλειψιν τοῦλάχιστον τῆς ἐπ' αὐτῆς αἰγυπτιακῆς ἐπιγραφῆς· τοῦτου ἕνεκεν ἐσημειώθη ἀπλῶς ἕτερα φοινικικῆς γραμμασιν ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς σαρκοφάγου, ἀναφέρουσα ὅτι δι' αὐτῆς ἀναιρεῖται ἡ ἀνωτέρω φερομένη ἐπιγραφὴ καὶ ἐπισφωρεύουσα ἀρὰς ἐναντίον παντός, ὅστις θὰ ἐπειράτο ν' ἀνοίξῃ τὴν σαρκοφάγον, ὡς καὶ ἕτερα συνήθως ἐπὶ ἐπιταφίῶν φράσις.

Γ. Κ. Α.

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΑΙ

Ὑπὸ σκιὰν πλατάνου παλαιοφύτου καὶ ἀειθαλοῦς, ἐγγὺς μυριανθοῦς ροδάκας ἔθεν ἡδύπνοα ἔχοντο μύρα, ἐκθήητο ἡ κόρη ρεμβάζουσα. Τοῦ ἀργυρορρέοντος ρύκκος ὁ φλοίσθος ἡδὺ ἄσμα μορμύρων αὐτὴν ἐθαυκάλιζε, καὶ τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν κυμάτων προσηλοῦσα, ἐπλανᾶτο εἰς σκέψεις κοπῶδεις ἀλλὰ προσφιλεῖς.

Ὡ πνεῦμα, πνεῦμα ταχύπτερον καὶ ἀεικίνητον, περιτρέχον τὸ σύμπαν ἀοράτως καὶ ἀκαραίως ὡς ἀνέμου πνοή! τίς ποτε γενήσεται ἱκανὸς ἵνα κωλύσῃ ἢ πως βραδύνη τὴν ἀελλώδη πορείαν σου; . . οὐδεὶς, οὐδεὶς.

Ἐπάρχει που ἐν φανταστῇ χώρῃ, χώρῃ ὑπὸ μυρίων ἰδανικῶν κοσμομένη καλλονῶν, χρυσόδητον καὶ μυστηριώδες ἀνάκτορον· εἶναι τὸ ἔδος τῆς εὐδαιμονίας. Τοὺς ἀγλαοὺς αὐτοῦ δόμους πληροῦσι σωρεῖται ἀδαμάντων καὶ σαφείρων λαμπερῶν ὡς τὰ ἄστρα τὰ ἐν αἰθρῇ θέρους νυκτὶ μαρμαρῶσσοντα· ἢ δὲ σπινθηροβόλος αὐτῶν λάμπει ἢ θαμβοῦσα τὸ ὄμμα καὶ γοητεύουσα σύναμα, κατασπείρει ἀκτῖνας πυροειδεῖς ἢ ὠχρὰς ἀπὸ τῶν μεγάλων καὶ εὐπαγῶν τοῦ μαγικοῦ ἀνακτόρου θυρίδων. Καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀειπετές, ἔξω τῶν κατακλειστων τούτων θυρίδων γενόμενον, θέλγεται, θαμβοῦται, προσηλοῦται· θερμῶς καὶ πεφροντισμένως ἐπιζητεῖ τόπον εἰσόδου εἰς τὸ πανθαύμαστον τοῦτο ἀδαμαντόστιλπνον μέλαθρον· ἀλλ' οὐδαμοῦ αὐτὸν εὐρίσκει, φεῦ! . . αἱ πύλαι, εὐρεῖαι, στερεαὶ καὶ χρυσότευκτοι ἀλλὰ μήποτε ἀνοίγόμεναι, ἐγένοντο μόνον πρὸς χλευασμὸν· αἱ θυρίδες ἀπ' ὧν παρεκκίπτουσιν αἱ ὄραπέτιδες τῶν φαεινῶν ἀδαμάντων ἀκτῖνες, ἀνηλεῶς τὸν θεατὴν προκλοῦσαι, ἀνθίστανται σθεναρῶς πρὸς πάντα ἐπὶ σκοπῷ εἰσόδου ἐκβιασμὸν. Καὶ τὸ πνεῦμα, τὸ τάλαν πνεύμα, ὃ θερμὸς πόθος ζωπυρεῖ καὶ ἐνισχύει, μάτην ἐπὶ πολὺ ἔξω αὐτῶν πτερυγίζον ἀνερευᾶ ρωγμῆν οἶαν δῆποτε . . καταπονούμενον τέλος λείπει τὸ μαγικὸν μέγαρον καὶ πρὸς ἄλλας αἰθριολαμπεῖς ἐκτάσεις, ὡς εὐρέως πρὸ κύτου ἀνοίγει ἢ περίξ ἀπέραντος φύσις, στρέφει τὴν πτῆσιν αὐτοῦ· ἀλλὰ, φεῦ! καίπερ ἄλλαχού κατευθυνόμενον λεληθῶτως πρὸς αὐτὸ ἐπανέρχεται! ὦ πνεῦμα! τίς λοιπὸν μοιραία ἔλξεις σέ

σύρει αἶψά πρὸς τὰ πρόθυρα τῆς εὐδαιμονίας ἧς ὁμως ἀδυνατεῖς ἐκάστοτε νὰ υπερβῆς τὸν μαρμαρόστιλ-
πνον οὐδόν; Ναι, τὴν παράδοξον ταύτην ἔλξιν αὐτὴ
ἢ Πανάγαθος Θεότης ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἐπέταξεν αὐ-
τὴν τὴν εὐδαιμονίαν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν θειοτάτην αὐτῆς
μορφήν, ὡς τὸν μόνον τρισπόθητον σκοπὸν τοῦ βίου
σου ὄρισσα· καὶ ἐπ' αἰῶνας ἤδη ἡ θεότευκτος ἔλξιν
διέπει τὴν ἀκάρητον πτῆσίν σου . . . ἀλλὰ μὴ ἄρα,
ὦ πνεῦμα, ἀπατάσαι ὡς πρὸς τὴν ἔδραν τοῦ κέντρου
αὐτῆς; . . .

Παρά τὸ φανταστικὸν τοῦτο τῆς εὐδαιμονίας σκῆ-
νωμα νοερώς ἐπλανᾶτο, τυχαίως μόνον τὸν καλλιδί-
νην ρύακα προσβλέπουσα, ἢ εὐσταλῆς προθένης· ἄλλ'
αἴφνης,

— Ὡ κόρη! ἀνέκραξεν ὁ αἰφνιδίως ἐλαφρῶ ποδὶ
προσελθὼν νεαρός καὶ ἀκερσεκόμης ὡς ὁ Ἀπόλλων
ἄοιδός οὗ δροσοσταγῆς μύρτος ἐστεφάνου τὸ μέτω-
πον· ὦ κόρη, τίς οἶδεν ὅποιος; γλυκεῖς ὄνειρους διε-
ζωγράφεις τέως ἐν νῶ! ὦ, σύγγνωθί μοι ἂν ἀκουσίως
αὐτοὺς ἐτάραξα.

— Ὡ κοῖδέ! εἶπεν ἐκείνη ἧς τὸ βλέμμα θερμὸν
τὸν πόθον ἀπεικόνιζεν· ἐπερυγίζον νοερώς περίξ τοῦ
μαγικοῦ τῆς εὐδαιμονίας ἀνακτόρου, ὅπερ ἐστὶν αἰέπο-
τε πεφραγμένον ἀνηλεῶς . . . ὦ κοῖδέ, ᾧ ἢ Μοῦσα
ὑπερρυθμῶς μῆδεα ἐμπνέει, μὴ ἄρα κατέχεις ἐπινοήσας
ἤδη τρόπον τινὰ εἰσδύσεως εἰς αὐτό; Τὸ ἐπὶ τῶν
χειλέων σου ἀνοῦν μειδίαμα δηλοῖ ὅτι εὐτυχέστε-
ρος ἐμοῦ ὑπῆρξας ἐν τῇ διηγεσίᾳ ταύτῃ παρὰ τὸ
ἄδυτον πτερυγίσει· νομίζω ὅτι διαβλέπω ἐν τῷ ὄμ-
ματί σου ἰληρὰν ἀκτίνα τῆς ἐκεῖ ἐγκεκλεισμένης
ἀθεατοῦ θεᾶς εὐδαιμονίας.

— Ναι, ἀπεκρίνατο ἐκείνοι· εἶμι εὐτυχέστερός σου·
ἠδυνήθην νὰ ἴδω καὶ στῶ ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν ἡμε-
ρόεσσαν ταύτην μορφήν· ἀλλὰ τὴν ἐπιτυχίαν μου
ταύτην τὴν σπανίαν ὀρεῖλω οὐχὶ εἰς τυρλήν τινα
τῆς τύχης σύμπτωσιν ἢ ἰδιόζουσαν τινα τοῦ ἀτά-
λου δεξιότητά· ὀρεῖλω αὐτὴν εἰς δύο θεῖας ἰδεομόρ-
φους παρθένους, εἰς δύο χαριτοβριθεῖς ἀδελφάς.

— Ἀληθῶς, νεανία! ἐφώνησεν ἐκείνη μετὰ παλ-
μῶν· ἀλλ' εἰπέ μοι, σέ ἱκετεύω, πῶς, ἔνα δυνηθῶ
ν' ἀπολαύσω κ' ἐγὼ τὸ ἄρρητον τοῦτο ἀγαθόν . . . ὦ,
εὐλογηταὶ αἱ συμπαθεῖς αὐταὶ παρθέναι ὧν ἡ κρινο-
δάκτυλος χεὶρ μυστικῶς διανοίγει τὸν χρυσότευκτον
πυλῶνα τοῦ μαγικοῦ τοῦτου δώματος!

— Ἡ εὐδαιμονία, ὑπέλαβεν ὁ ἀοιδός, δὲν διατρί-
βει ἐν τῷ ἀδύτῳ ἀνακτόρῳ τῆς φανταστῆς ταύτης
γωνίας τῆς γῆς· ἀντ' αὐτῆς γνωρίζεις τίς ἐνταῦθα
οἰκεῖ; ψευδές τι φάντασμα, ἐνδυσάμενον δολίως τοὺς
χρυσοῦφεις ἐκείνης πέπλους οὓς ποτε οἱ πτερόεντες
καὶ πιαγινώδεις Ζέφυροι ἀναρπάσαντες, κατέρριψαν
πρὸς παιδίαν, ἐπὶ τινος λόφου τῆς γῆς· καὶ ἵνα μὴ
ποτ' ἀποκαλυφθῇ ὁ δόλος ὑπὸ τινος ἰδόντος ἐκείνην,
ὡς ἐγὼ, τὸ εἶρον φάσμα ἐνεκλείσθη ὀχυρῶς ἐν τῷ
ἀδύτῳ κοσμομήτῳ μεγάρῳ οὐ πᾶσαν πύλην καὶ πυ-
λῖδα ἐρημητικῶς διὰ μαγγανείας κατέφραξεν. Ὡ κόρη,
ἢ ἀψευδῆς Εὐδαιμονία, ἢ Εὐδαιμονία ἢ ζῶσα καὶ

ἀνέσπερος, οἰκεῖ ἕτερον, πολλῶ τούτου λαμπρότερον,
ὄντως θεῖον δῶμα, ἐπὶ νεφελῶν θεμελιωμένον, εἰς
ὑπερήνεμον ὕψος, εἰς ἀπωτάτην τινὰ γωνίαν τοῦ θυά-
δου οὐρανοῦ· ἐκεῖ, χάρις ταῖς ἀγγελομόρφους ἀδελ-
φαῖς, ἠδυνήθην ν' ἀτενίσω τὴν χρυσοῦν τῆς εὐδαιμο-
νίας μορφήν φιλοστόργως προσμειδιῶσάν μοι . . . καὶ
αἱ δύο αὐταὶ ὑπερφυεῖς κόραι εἰσὶν αἱ μόναι ὑπάρχεις
αἱ τὴν ὀλβιότητα ταύτην τοῖς θνητοῖς παρέχουσαι . . .

— Ὡ κοῖδέ, σὺ τὸ εὐνοοῦμενον τῆς φύσεως τέ-
κνον, πρὸς Θεοῦ, εἰπέ μοι, τίνες αἱ χαριτόβρυτοι
αὐταὶ ἀδελφαί; εἰσὶ θνηταὶ ἢ ἀθάνατοι οἰκοῦσιν
ἐρήμους, ὀρέων δειράδας καὶ ἠλιθίτους βράχους, ἢ
πεδία χλοανθῆ καὶ καλλίρρυτα; μαρμαρόκτιστα πο-
μπῶδη μέγαρα ἢ οἴκους ταπεινοὺς πλινθοστεγᾶστους
ὡς ἡμεῖς;

— Ἡ ἑτέρα τούτων, ὡρᾶ καὶ εὐγενῆς φυσιογνω-
μία ἧς ἐπιστέφει τὰ χεῖλη αἰώνιον γαλήνης μειδία-
μα, οἰκεῖ οὐχὶ ἐν μεγάρῳ, οὐδὲ κἂν ἐν οἴκῳ ταπεινῷ,
ἀλλὰ, — μὴ ρήξης κραυγὴν ἐκπλήξεως, — ἐν δεσμο-
τηρίῳ· ἐκεῖ ἐνεκλείσθη πολλά ποτε παθούσα ὑπὸ
βροτῶν ἐκ τοῦ ἠδυπύκρου τῆς πλάνης πόματος μεμε-
θυσμένων· ἀλλ' ἤδη οὐδόλως ἐστὶ δεσμῶτις· ἡ ζεί-
δωρος τῆς Θεότητος πνοή, ὡς αὔρα δροσοθύλος ἐπιρ-
ρυεῖσα, ἐσκέδασε τὸν οἰκτρὸν τοῦτον ἱλιγγόν τῆς ἀν-
θρωπότητος, ἥτις συνελθούσα καὶ τὸ πρὸς τὴν εὐγενῆ
δεσμῶτιδα ἀδίκημα κατιδοῦσα, ἰδίαις χερσὶ τοὺς βα-
ρεῖς σιδηροτεύκτους μοχλοὺς τῆς εἰρκτῆς αὐτῆς κα-
τέρριψεν· οὐχ ἦττον ἢ δεσμῶτις, ἠθικῶς ἐλευθέρα
καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἰνδαλμα αὐτῆς ἀκολούτως πάντοτε
διὰ τοῦ νοῦ προσπιπταμένη, καὶ ἀπολυθεῖσα ἐνέμει-
νεν εἰς τὸ στενὸν ἐκεῖνο δῶμα καὶ ἐγένετο οὕτω τὸ
σύμβολον τῆς τρωθείσης ἀλλὰ μηδὲως παθούσης
ἀρετῆς. Περιβάλλεται μακρὸν ρωγαλίον τρίβωνα·
ἀλλ' ὦ κάλλος πρωτοφανές! ἕκαστον τῶν χαινότων
ρηγμάτων αὐτοῦ καταδείκνυσι σάρκα ὡρᾶν ἀλλὰ
λάμπουσαν δι' ἀραιᾶς τινος καὶ ἀσυλληπτοῦ αἴγλης.
Ἡ μακρὰ αὐτῆς κόμη ἐπὶ τῶν ὤμων ἀφελῶς κατα-
πίπτουσα, ἀφίσει τέλειον ἀνεφωμένον τὸ εὐρὺ μέτω-
πον ὅπερ διαυλακοῦσι βαθεῖαι ρυτίδες, ἐμβλήματα
οὐχὶ γήρωσ λιποθύμου, ἀλλ' ἐσαεὶ ἡβώσης καὶ σφι-
γώσης ψυχικῆς ζωτικότητος, ἀπαυστον ἐπαγομένης
τὴν νοητικὴν δρᾶσιν, ρυτίδες, ὡς τὰ ἐπὶ τῶν σεπτῶν
τῆς ἀρχαιότητος μνημείων ὑπὸ τοῦ χρόνου προσγενό-
μενα ρήγματα, προστιθεῖσαι ἰδιόζον τι καὶ ἐπιβάλ-
λον κάλλος τῇ σοβαρᾷ ἐκείνῃ μορφῇ, καὶ θαυμασίως
συμπαθῆ αὐτὴν ἀναδεικνύουσαι. Ἀλλ' ὅτι ἔτι μᾶλ-
λον συναρπάζει ἐν τῇ μορφῇ ταύτῃ ἐστὶ τὸ οὐράνιον
βλέμμα τῆς· ὦ, τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τὸ ἠδύ ἄμα καὶ
ἐλέγχον, τὸ προσπίπτον μεθ' ἠδονικοῦ θαυμασμοῦ
ἐπὶ τε τῆς τὸ Ἄπειρον εἰκονιζούσης γλαυκῆς τοῦ
αἰθέρος στέγης, καὶ μετὰ πλήρους ἀγάπης οἴκτου
ἐπὶ τῆς ποικίλης φάσεως παριστώσης ἐκτάσεως τοῦ
ἐν ᾧ βιοῦμεν κόσμου, εἶνε τι ἀληθῶς θεῖον, εἶνε ἢ
ἀντανάκλασις αὐτοῦ τοῦ ἀφράστου βλέμματος τῆς
ἀνθρωπομόρφου κοσμοσωτήρας Θεότητος, τοῦ οὐρα-
νίου Ἰησοῦ! . . . Χάρμα αὐτῆς ἐστὶν ἡ αἴγλη τῆς

ἀρετῆς, ὄναρ τὸ ἰδεῶδες τοῦ βίου· τὸ σύμβολον δὲ αὐτῆς, κενὸν κύπελλον κωνείου, παρὰ πόδας ἔχουσα καὶ κρατοῦσα θυμιαστὸν διοπτῆρα, ἀπευθύνει αὐτὸν πρὸς τὰ ὕψη καὶ κατορθοὶ οὕτω νὰ προσίδῃ καθαρῶς τὴν Εὐδαιμονίαν, τὴν ὑπερνέφελον δῶμα ἔχουσαν, τὴν ἀφανῆ εἰς τὰ ὄμματα τῶν ποθούντων αὐτὴν βροτῶν. Ὡ μακαρία κατόπτεισις! τί ἂν διαβιοί ἐν δεσμοτηρίῳ; μὴ δὲν εἶνε ἐλευθέρᾳ ἐν αὐτῷ; μὴ τὸ χθαμαλὸν τῆς στέγης καὶ τὸ στενὸν τῆς θυρίδος κωλύει αὐτῇ τὴν ἀειπόθητον τῆς Εὐδαιμονίας ὄψιν, ἧς στεροῦνται οἱ τοὺς ὑψιρόφους καὶ ἀστερογαίτονας πύργους οἰκοῦντες;

Καὶ ἡ ἀθάνατος αὕτη παρθένος φέρει ὄνομα εὐχρον καὶ ὑψηλόν, ὄνομα γλυκὺ καὶ σοβαρὸν ὡς αὐτῇ· καλεῖται: Φιλοσοφία! . . .

Ἡ ἐτέρα ἀδελφή, μορφὴ ἀγῆρωσ, ἰδεωδῶς ὠραία, πλήρης αἰγλῆς καὶ μειδιήματος, στεφομένη δάφνην μυρόεσσαν καὶ ἀειθαλῆ, φέρει ἀερῶδη οὐρανόχρουν πέπλον, καὶ ἐπὶ τῶν θεοπεσιῶν ὤμων εὐρείας κλί λευκᾶς ὡς αἱ τῶν ἀγγέλων πτέρυγας δι' ὧν ἐν ἀκαρεὶ ἀνυψοῦται πρὸς τὴν Εὐδαιμονίαν αἰθεροπλάγνης· ἐκ δὲ τοῦ εὐφραγγοῦς ἐκείνης δώματος θεῖαν δραττομένη ἀκτίνα, διαχέει αὐτὴν φιλανθρώπως πανταχοῦ ὅπου ἀπλοῦται ἡ κελαινὴ σκοτία τῆς θλίψεως. Αὕτη ἐλαύσασά ποτε ἀπὸ τῆς καλλιδοστρύχου κόμης τὸν νεαρὸν ποιμένα Δαβὶδ καὶ ἀτενίσασα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον διὰ βλέμματος ἀκτινοβόλου, ἕπερ μέχρι τῆς ἀγνῆς του καρδίας εἰσέδῃ, ἀνέφλεξεν ἐν αὐτῇ ἱερὸν πῦρ, θερμὴν δὲ πνοὴν ἐπὶ τὰ χεῖλη αὐτοῦ χύσασα, ἐν ᾧ χρόνῳ διὰ τοῦ κρινολεύκου δακτύλου τῷ ἐδείκνυε τὸν οὐρανόν, κατέστησεν αὐτοῦ τὸ στόμα καλλιέλαδον ὄργανον θεῖων ὧδῶν. Ἡ θεοειδῆς αὕτη μορφὴ ἦς τὸ κάλλος ἀντανακλάται ἐπὶ παντὸς θελήτηρου τῆς ἀνθοκοσμήτου φύσεως, ἡ πετρόεσσα αὕτη γλαυκοχίτων οὐρανοβάτης, ἡ ἔσχει πρὸς τὰ ὕψη περυγίζουσα, οὐδόλως οἰκεῖ ἀνθρώπινον δῶμα ὑπὸ τειχῶν φρασσόμενον· ἐνεκλείσθη ποτὲ ἐν ζυλίῳ ἢ καὶ χρυσοτεύκτῳ κλωβῷ ὁ ἀελλοπτέρυγος ἀετός; Τὸ ἄνθος τοῦτο τοῦ ἠθικῆς κόσμου, ἕπερ φαίνεται γεννηθὲν ἐξ ἐνός πρὸς τὴν γῆν εὐμενοῦς τοῦ Πλάστου μειδιήματος, θάλλει ὑπὸ γλυκὺν αἶθριον ὀρίζοντα, ἐπὶ χλωροῦ καὶ βρίθοντος δαφνῶν ὄρους, ἐπὶ τοῦ δικορούφου Παρνασσοῦ· εἶναι ἡ Ποίησις!

Ἐκεῖ ἔνθους καὶ ἰδεολήπτος ἐν ᾧ ὁ ἀεροειδῆς αὐτῆς πέπλος καὶ ἡ θεῖα κόμη κυματίζουσιν ὑπὸ τὰς ἀγνάς ζεφυρίους πνοάς, ᾄδει παραδείσιον ἄσμα, τῶν ἀγγελικῶν ὕμνων πιστὴν ἠχὴν ἐν τῇ πτήσῃ αὐτῆς ὑψόθεν ἀπεκόμισεν, ᾄδει κρατοῦσα τὸ προσφιλές αὐτῆς σύμβολον, τὴν χρυσοχόρδον λύραν τῆς.

Ἡ λύρα! θεῖον ὄργανον! μὲ συγκινεῖ ἡ λύρα καὶ πάλῳ εἰς τὸν ἦχόν τῆς κ' εἰς τὸνομά τῆς μόνον ὡς πάλῳ εἰς ἑαρινὴν πρωτάν ἢ φιλιύρα ὅτε τὰ φύλλα τῆς θροῦ ἢ αὔρα τῶν δρυμῶνων.

Ἡ λύρα! ποῖον ὄνομα γλυκὺ καὶ χάριν πνέον! Ὡ, τίς ποτε ἐπῆκουσε τοὺς ἰλαροὺς τῆς ἤχους καὶ δὲν διεῖδε μὲ παλμοὺς ἀρόητους ἐνδομύχους μορφήν λαμβάνον πρὸ αὐτοῦ τὸ ἄωτον ὠραῖον; . . .

Ἡ λύρα! εἰς τοὺς ἦχους τῆς συμκρύνεται, ἐκλείπει τὸ τὴν Ἐδέμ ἀπὸ τῆς γῆς διαχωρίζον χάσμα· εἰς τὰς χορδὰς τῆς πάλῳ εἶναι τερπνὴ κ' ἢ λύπη. . . Ὡ! εἶν' ἡ λύρα ἱερὰ καὶ προσευχὴ τὸ ἴσμα.

Γλυκὺ τὸ μέλος τῆς, ἀθανασίαν πνέον ὡς εὐσπλαγχνίας δάκρυον εἰς τὴν ψυχὴν σταλάζει. . . εἶν' αἱ χορδαὶ τῆς τρεῖς: Θεός, Ἰδέα καὶ Ὁραῖον καὶ τὸν θνητὸν εἰς τὸν Θεὸν μ' αὐτὰς ἀναδιβάζει.

Αἰῶνας ἦδη μειδιᾷ καὶ κλαί' ἡ οἰκουμένη κ' Ἐρρετε, κράζει, ποιταί! . . . ὁ ὀλισμὸς λυσσώδης· σίγα, ἀγρία λαλιά, φωνὴ κατηραμένη! . . . τί πταίω ἂν ἠγάπησα τὰς δάφνας τὰς εὐώδεις,

Μὲ βαυκαλᾷ ἡ λύρα μου κ' ὡς ὄνειρον προβάλλει ἀγνή καὶ θεῖα καλλονὴ μυστηριώδους κόσμου· τί πταίω ἂν ἐπόθησα τὰ ἰδεῶδη κάλλη; τί πταίω ἂν ὁ οὐρανὸς εἶν' ὄνειρον ἐμπρός μου;

Ὀλίγον ἔζησα· ἀλλὰ ὠνεῖρωξα αἰῶνας. . . ἔρρεμβασα τὸ ἄπειρον, τὰ ὕψη, τοὺς αἰθέρας, τὸν ὕπνον τὸν γαλίηνιον ὑπὸ ἰτέας κλώνας, τὴν ἱερὰν ἐξέγερσιν τῆς μυστικῆς ἡμέρας.

Εἶναι τὸ ὄνειρον στιγμὴ· δὲν θέλει πολὺν χρόνον· εἶναι ταχύτερος πτηνοῦ ὁ νοῦς ὁ ὄνειρώττων· περᾶ τὰ ἀποστήματα τῶν τόπων, τῶν αἰώνων, ζητῶν τὸ κάλλος καὶ τὸ φῶς. . . τὸ Ἰνδαλμα τὸ πρῶτον.

Εἶναι ταχύτερος πτηνοῦ! ἐκεῖνο τόπον μόνον διέρχεται, μὲ τὰ πτερὰ ἀέρα ἐκτοπιζόν· ἔχει τὴν πτῆσιν ὑλικὴν. . . αὐτὸς περᾶ τὸν χρόνον καὶ τὴν αἰωνιότητα προσθίγει πτερυγίζων.

Εἶν' ἡ ψυχὴ μας ἄβυσσος καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὴν συνταράσσου κλύδωνες πόθων σφοδρῶν ἀπειρῶν· ἄλλος φιλεῖ τὰς ἡδονάς, ἄλλος ποθεῖ τὸν πλοῦτον κ' ἐγὼ φιλοῦ τὴν λύραν μου μπετέρα τῶν ὄνειρων.

Ὡ! ἄφητε τὴν λύραν μου νὰ στεφανώσω μ' ἄνθη, ἄνθη χρυσᾶ, ἀμάραντα λειμώνων οὐρανόων· καθὼς αὐτὰ τὸ αἰσθημα οὐδέποτε· ἐμαράνθη καὶ εἶναι ἀληθῆς Ἐδέμ στῆθος αὐτὸ ἐγκλείον.

Ναί! εἶναι ἀληθῆς Ἐδέμ· τὸ αἰσθημα τί εἶναι; μὴ ἀκτίς θεοῦ φωτὸς τὸ Θεῖον παριστῶσα· — ἐμπρὸς αὐτῆς σιγῆσατε βιωτικὰ ὀδύνα· — καὶ εἶναι, εἶν' ἡ ποίησις τῶν αἰσθημάτων γλῶσσα.

Χαῖρε, ὦ Πλάστα, ὅς τις, δοῦς εἰς τὴν ψυχὴν σπινθῆρα λαμπρὸν τῆ ἐνεφύσσης καὶ ἀφθιτον τον βίου· ἰδοὺ τί δὲν ἐδάμασεν ἡ τοῦ θανάτου Μοῖρα: ἰδέαν, φῶς καὶ αἰσθημα, τὸ κάλλος καὶ . . . τὸ Θεῖον!

Δίδε μειδίημα, Θεέ, καὶ χάσμα εἰς τὴν ἦδην, γαλίηνιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἄνθ' εἰς τὸν λειμῶνα, δίδ' εἰς τὴν δάφνην ἄρωμα, ἀκτίνας εἰς τὴν Φοιδῆν καὶ ἴσμα εἰς τὸν ποιτὴν καὶ εἰς τὴν ἀπόδονα!

— Ἀοιδέ! ἐφώνησεν ἡ παρθένος ἄφ' οὗ μετὰ στιγμὴν σιγῆς συνῆλθεν ἐκ τοῦ ἐνθουσιώδους ἰλιγγίου ὃν προῦξένησεν αὐτῇ ἡ θεῖα τοῦ ψάλτου φωνή· ὁδῆ.

γησόν με πρὸς τὴν λαμπέτιδα τοῦ Παρνασσοῦ κόρην !
ποθῶ ἵνα βιώσω παρ' αὐτῆ καὶ ζωπυρηθῶ, ὡς σύ,
ὑπὸ τῆς θείας πνοῆς τῆς ! . .

— Ἀγώμεν· εἶπεν ἐκεῖνος· ἀλλὰ δεόν ἵνα ἐπι-
σκεψώμεθα πρότερον τὴν ἐλευθέραν τοῦ δεσμωτηρίου
κάτοικον, τὴν συμπαθῆ αὐτῆς ἀδελφὴν· τὸ στενὸν
πλὴν ζωήρυττον ταύτης δῶμα, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν
καλλιδαφνιν Παρνασσὸν ἀγούσης κείμενον, ὀφείλει
πάντως νὰ διέλθῃ ὁ ἐκεῖ πορευόμενος καὶ τὴν εὐερ-
γέτιδα αὐτῆς λαλῶν μετ' ἀγάπης νὰ ἐνωτισθῇ.

Καὶ ἡ παρθένος ἐπορεύθη ὅπου ὠδήγησεν αὐτὴν ὁ
ἐμπιστος τῆς Φιλοσοφίας καὶ μύστης τῆς ποιήσεως,
ἡτις προφρόνως παρέσχεν αὐτῆ τὰς χρυσᾶς πτέρυγας
τὰς ἀνυψούσας πρὸς τὸ ἐφίμερον τῆς ψυχῆς ἵνδαλμα,
τὴν θεῖαν Εὐδαιμονίαν. Ἦδη ἐμβιοὶ παρὰ τὴν γλυ-
καῖαν αὐτῆς προστάτιδα, μέσῳ θαλλούσης φύσεως,
ἐπὶ τοῦ θαμιονίου ὄρους, ἔνθα ἐκείνη ἀπ' αἰῶνων μα-
κρῶν ἐπηξε τὴν ἀνθοστεφῆ σκηνὴν τῆς, γαλήνιος καὶ
ἀληθῶς ὀλβία. ὑπομειδιῶσα ἔστιν ὅτε σκωπτικῶς
ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς πλάνης δι' ἧς, ὡς οἱ πολλοί,
ἀνεζήτει τὴν Εὐδαιμονίαν ἐκεῖ ἔνθα τὸ ψεῖδές αὐ-
τῆς μόνον καὶ ἀνεμῶλιον φάσμα οἰκεῖ.

Ἦ Εὐδαιμονία ! χρυσοῦν ὄναρ, ὄναρ οὐχὶ φροῦδον
ἀλλ' ἀληθές ! . . χάρις οὐρανία, γυκὺ ἀπαύγασμα τοῦ
πρὸς τὴν ταπεινὴν ἀνθρωπότητα μειδιήματος τῆς
θείας Ἀγάπης, ὄντως ὑπάρχεις καὶ μειλχιῶς δια-
γελᾶς τῷ ἀλανθάστως εἰδῶτι ποῦ ὀφείλει νὰ σὲ
ζητῇ. Ἦ σεῖς θεότητος ἀγγελαί, ἱεραὶ κόραι τῆς
Θρησκείας, παρέχετε ἔσχει τῇ θεῖᾳ ἐπινεύσει, τῷ
ταπεινῷ ἀνθρώπῳ τὴν πρὸς τὴν ἀληθῆ Εὐδαιμο-
νίαν πτῆσιν καὶ ἔσπε, ἔσπε ἔσαι αἱ σεπταὶ καὶ
προσφιλεῖς τοῦ ἠθικοῦ κύσμου ἄνασσα !

ΚΟΡΝΗΑΙΑ Α. ΠΡΕΒΕΖΙΩΤΟΥ.

ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΠΑΜΟΣ.*

Τὴν σκέψιν ταύτην βασανίζουσα κατώρθωσε νὰ ἐ-
πιφέρῃ γαλήνην ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς. Ἦσθάνθη
ἑαυτὴν ἀνυψουμένην, διότι δὲν ἔμενεν ἀοπλος, ἀδρα-
νῆς δειλὴ πρὸ τοῦ πεπρωμένου, ἠσθάνετο ἑαυτὴν
ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ἀνυψουμένην. Δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων
τῶν νεανίδων, αἱ ὁποῖαι ἐθίζονται εἰς τὰς ταπεινότη-
τας καὶ τὰ αἴσχη τοῦ κόσμου, ἠσθάνετο δὲ εἰδός
τι περιφρονησεως πρὸς ὃ, τι θὰ ἐγκατελίμπανεν.

Ἦ θάλασσα προέκειτο αὐτῆς ἀναμένουσα, ἡ θά-
λασσα εἰς ἣν θὰ παρέδιδεν ἑαυτὴν, ἡ ὁποία θὰ ἐλί-
κνιζε καὶ θὰ ἐξέβραζεν εἴτα αὐτὴν εἰς Ὀφελίαν, τὴν
κόρην λελυμένην καὶ κυματίζουσαν καὶ τὴν ἐσθῆτα
προσκεκολλημένην εἰς τὸ σῶμα ἔχουσαν.

Ἦθῆλθε νὰ ἰδῇ τὴν θάλασσαν καὶ κύψασα ἔξω
τοῦ χεῖλους ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀτενίζουσα τὸ κύμα,

ὅπερ βραδέως καὶ ὑποκώφως ἐπλησσε τὰς βάσεις τῆς
προκυμαίας. Τὸ ὕδωρ ἦτο δικυγές καὶ κυανόχρουν,
μέσον δὲ τοῦ πυθμένος, ἀνὰ μέσον τοῦ χάους τῶν
βράχων, ἠδύνατο νὰ παρακολουθῇ τὰς κινήσεις τῶν
φυκῶν, τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀκανόνιστῳ καὶ ἰδιοτρόπῳ
αὐτῶν βλαστήσει παρῆχον τὴν ἰδέαν ἀπειρομεγέθους
κόμης μελαίνης θωπευομένης ὑπὸ τοῦ κύματος.

Ἦστατο ἔτι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει κλίνουσα ἔξωθεν τοῦ
χεῖλους, ὅτε ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἐπανερχομένη ἐκ Φλαμ-
μαβίλλης, ἦλθε παρ' αὐτῆ.

— Πῶς εἶσαι, ἠρώτησεν ἡ κ. Καπέλ παρατηροῦ-
σα αὐτὴν μετὰ τρυφερότητος. Τὸ βλέμμα σου εἶναι
καθαρῶτερον τῶρα, φαίνεται ὅτι ὁ θαλάσσιος ἀήρ
σοῦ ἔκαμε καλόν.

— Ναί, ἀπήντησεν ἡ Σωσάννη θλιβερῶς μειδιῶ-
σα, μοῦ ἔκαμε καλόν.

Μὴ θέλουσα ὅμως ὥστε ἡ μήτηρ αὐτῆς νὰ ἐξακο-
λουθῆσθαι τὴν συνδιήλεξιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμέ-
νου, ἔσπευσε νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ ἐν Φλαμμεμβίλλῃ
οἴκου, ἡ δὲ κ. Καπέλ ἐδήλωσεν ὅτι πράγματι ἤξιζε
πολὺ περισσότερο παρ' ὅτι ἐφαίνετο κατὰ τὴν πρῶ-
την ἐπίσκεψιν.

— Σοὶ διαβεβαιῶ ὅτι θὰ εἴμεθα ἐκεῖ πολὺ καλὰ
καὶ πολὺ ἡσυχαι, λίαν δὲ εὐτυχεῖς ἐν τῷ στενῷ ἡμῶν
κύκλῳ.

— Δὲν σὰς ἔλεγον ἐγὼ ὅτι θὰ εἴσθε εὐτυχῆς ; ἀ-
νέκραζεν ἡ Σωσάννη.

Ἀμέως ὅμως αἰσθανομένη ὅτι ἡ συγκίνησις ἐκεί-
νη ἦτο δυνατόν νὰ τὴν προδώσῃ, ἐπανελάθε προσπα-
θοῦσα νὰ φανῇ εὐθυμος.

— Σὰς παρακαλῶ, μητέρα, δὲν μὲ ἐξηγήτε πῶς
ἐννοεῖτε τὰ τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ σπητιοῦ.

Καὶ ἡ κ. Καπέλ διὰ μακρῶν ἔδωκεν ἐξηγήσεις,
εἰσερχομένη καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας τῶν λεπτομερειῶν
μετὰ προφανοῦς εὐαρκειᾶς.

— Τὸ μέγα δωμάτιον τοῦ ἰσογαίου θὰ χρησιμεύ-
σῃ ὡς γραφεῖον εἰς τὸν πατέρα σου, ἡμεῖς δὲ θὰ χω-
ρίσωμεν δι' ἡμᾶς τὴν παρακειμένην μικρὰν αἴθουσαν,
εἰς τρόπον ὥστε θὰ εἴμεθα πάντοτε μαζῇ ὡς πρέπει
νὰ γαίνηται διὰ πρόσωπα τὰ ὅποια εἶναι πάντοτε
σύμφωνα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν θὰ ὑφίστανται
δι' ἡμᾶς τὸ κενὸν καὶ ἡ μονοτονία τῆς ζωῆς οἷα συμ-
βαίνει εἰς τὰ χωρία. Ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης αἰθού-
σης φαίνεται ἐν λαμπρότητι ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸ θὰ
σοὶ εἶναι διαρκῆς διασκέδασις . . . ἐὰν ἐπὶ τινα ἀ-
κόμη καιρὸν μείνῃ μεθ' ἡμῶν, ἐὰν ὅμως ἐντὸς ὀλί-
γου ὑπανδρευθῆς θὰ λάβῃς τὴν εὐχαρίστησιν νὰ μᾶς
ἀφήσῃς ἐκεῖ τακτοποιημένους ὑπὸ τὰς καλλιτέρας
περιστάσεις ὅπως ὤμεν εὐτυχεῖς, ὁ πατήρ σου καὶ
ἐγὼ . . . ὅσον οὐδέποτε ἠδυνήθημεν νὰ εἴμεθα ἐν Πα-
ρισίοις. Εἶναι κᾄτι τι βέβαια αὐτό, δὲν ἔχει οὕτω ;

— Εἶναι ἡ μεγαλητέρα χαρὰ, ἣν δύναμαι νὰ αἰ-
σθανθῶ.

Τῇ ἐσπέρᾳ, καθ' ἣν ὥραν ὁ πατήρ αὐτῆς ἔμελλε
νὰ ἐπανέλθῃ, ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς προὔπαντησιν

* Ἦδε ἀριθ. 24, σελ. 468—470.

του, όταν δὲ συνήντησεν αὐτόν, ἐλάβετο αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ βραχίονος συσφιγγομένη πρὸς αὐτόν.

— Εἶσθε εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ἡμέραν σας ; ἠρώτησε.

— Λίαν εὐχαριστημένοι, ἡ δουλειὰ θὰ πάγη περιφημα. Τώρα ὅτε ἔλαβον πλέον ἀπόφασιν, βλέπω καλλίτερα ὅλας τὰς ἀρετὰς τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει ἡ ἀπόφασίς μου. Δὲν ὑπάρχει κένεν πρᾶγμα καλλίτερον διὰ νὰ ἔχη κανεὶς ἡσυχον τὸ πνεῦμα ὅσον νὰ ἤξευρη τις καλῶς τὸ τί θέλει. Καὶ αὐτὸ θὰ τὸ μάθης ἀργότερον.

— Σὰς βεβαιῶ ὅμως ἐγὼ ὅτι τὸ ἤξεύρω ἀπὸ τοῦ νῦν, εἶπεν.

Ἐζήτησε δὲ τότε ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς νὰ διηγηθῆ ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποία ἔλαβε διὰ τὴν ἐν τῷ οἴκῳ ἐγκαθίδρυσιν αὐτῶν.

— Βεβαιότατα, εἶπεν ὁ κ. Καπέλ, θὰ εἴμεθα πολὺ καλὰ ἐκεῖ. Φθάνει ἡλικία τις κατὰ τὴν ὁποίαν ἐννοεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἡ εὐτυχία ἔγκειται ἐν τῇ μετριοφροσύνῃ.

— Ναί, ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην.

— Θὰ ἰδῆς.

— Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπω ὡς πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ὅτι τὰ πράγματα ἔρχονται ὅπως ἐπιθυμῆτε καὶ αὐτὸ μὲ εὐχαριστεῖ πολὺ.

— Καὶ διὰ σέ, δὲν εἶναι ὅπως ἐπιθυμῆς ;

— Ὡ! ναί, βεβαίως, καὶ δι' ἐμέ εἶναι εὐχαρίστα, ἐγὼ ὅμως δὲν ὑπολογίζω τὸν ἑαυτόν μου.

— Μήπως τάχα δι' αὐτοῦ θέλεις νὰ εἰπῆς ὅτι θὰ μᾶς ἀφήσῃς ἐντὸς ὀλίγου ;

Τότε ἐκείνη ἠναγκάσθη νὰ καταβάλῃ προσπάθειαν ἰσχυράν ὅπως μὴ τρέμῃ ἢ φωνῇ τῆς καὶ ἀπῆντησεν.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικόν μου.

Τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἐπρόφερε διὰ τόνου εὐθύμου, αἰσθανομένη ὅμως ὅτι συνάμα τὰ δάκρυα ἀνῆρχοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, ἀφῆκε τὸν βραχίονα τοῦ πατρὸς αὐτῆς ὅπως δρέψῃ ρόδον ἐκ ροδῆς, ἧς οἱ κλώνες ἐκρέμαντο εἰς τὸ χεῖλος τοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν χάνδακος, εἶτα δὲ ὅταν ἐπ' ὀλίγον καθυσύχασε ἐπανῆλθε καὶ ἔθεσε τὸ ρόδον εἰς τὴν κομβιοδόχην τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

— Καὶ ἄλλο τι ὅμως παρατηρῶ, εἶπε τότε, ὅτι δὲν θὰ χωρισθῆτε πλέον καὶ δὲν θὰ ἀπουσιάζετε ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆνας, ὡς ὅταν ἐτρέχετε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν διὰ τὰς ἐργασίας σας, νῦν μὲν ἐδῶ ἄλλοτε δὲ ἐκεῖ κρατούμενος, δὲν ἤξεύρω πλέον καὶ ἐγὼ διὰ πόσον καιρὸν.

— Ἐβαρύνθη πλέον τὰ ταξείδια, γνωρίζω δὲ ἐγὼ κάλλιστα τὰς ἡδύτητας τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῆς ἀτομικῆς ἀσφαλείας. Ἐὰν δὲν ἡδυνήθη ν' ἀπολαύσω αὐτῶν ἐνωρίτερον δὲν ἦτο σφάλμα μου.

Ἐγίνωσκεν ἐκείνη τοῦτο, ὡς ἐπίσης ἐγίνωσκεν ὅτι ἐὰν ἐνίοτε δυσἀρέσκεια ἐπεκράτησεν μεταξὺ τῶν γονέων αὐτῆς, αἱ ὁποιαὶ ἐπήνεγκαν θυέλλας τινὰς

αὐταὶ ἐπῆλθον συνεπειᾶ τῶν δυσχερειῶν τοῦ βίου καὶ τῶν κακῶν ἐργασιῶν. Τοῦ λοιποῦ δὲν ὑπῆρχε φόβος περὶ αὐτῶν, ὑπῆρχεν ὅμως σημεῖον περὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμει νὰ πραγματοποιηθῆ ἀλλὰ τὸ ὁποῖον τῇ ἐφαίνετο δυσχερέστατον. Πῶς νὰ εἰπῆ τῷ πατρὶ αὐτῆς, αὐτῇ, ἡ ὁποία ἐσέβετο ἐκτάκτως αὐτόν, «Σὰς παρακαλῶ νὰ ἦσθε ἡπιώτερος πρὸς τὴν μητέρα μου παρ' ὅσον ὑπῆρξατε νῦν καὶ νὰ μὴ παραφέρεσθε εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ τρομάξῃ καὶ ἐκείνη καὶ νὰ διατελῇ ἐπὶ πολὺ τεθλιμμένη ;» Ἡ θέλησις δὲν θὰ ἦτο παράδοξος καὶ ἀτοπος δι' αὐτὴν ; ἀφ' ἐτέρου δὲν θὰ ἦτο ἀποκάλυψις βραδύτερον ; Ἀφοῦ εἰκοσάκις ἀνεμάχησε φράσιν τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ ἢ ἐξῆς μόνον ἰδέα ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς. Σύρουσα τὴν μητέρα τῆς πρὸς ἑαυτὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι συννηνωμένοι καὶ οἱ τρεῖς εἶπε :

— Θὰ ἀγαπᾶσθε ἀναμεταξύ σας.

IV.

Ἐπανελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς ἡ Σωσάννη ἔκλεισε τὴν θύραν κλειδώσασα, κατεβίβασε τὰ παραπετάσματα καὶ ἐξεδίθη ἐν σπουδῇ.

Ἀφ' οὔτου ἦν ἔγκυος δὲν εἶχε χαλαρώσει τὸν στήθος ὅδεσμον αὐτῆς καὶ μεθ' ὅλην τὴν στενοχωρίαν, ἣν ὑφίστατο ἐξηκολούθει νὰ φέρῃ τὰς αὐτὰς στενωῆς ἐφηρμοσμένας ἐσθῆτας, ἅς εἶχεν ἀγοράσει κατὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ ἔαρος, πολλάκις ὅμως ἐπνίγετο καὶ ἐνίοτε ὑφίστατο σπασμούς, οἱ ὁποῖοι ἠπειλοῦν νὰ προδώσωσιν αὐτὴν. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὑπὲρ πάσας τὰς λοιπὰς ἐγένετο αὐτῇ λίαν ἀλγεινὴ, πολλάκις δὲ ἠσθάνετο ὅτι ἔπαυσεν ὁ παλμὸς τῆς καρδίας αὐτῆς καὶ ὅτι παρ' ὀλίγον ἐλειποθῶμει.

Καὶ ὁ Κάμιλλος ὅμως δὲν ἔβλεπε τὰς εἰς αὐτὴν ἐπιγενομένας μεταβολὰς !

Ἀληθῶς εἶπεῖν, οὐδ' ὁ πατήρ, οὐδ' ἡ μήτηρ αὐτῆς αὐτῇ δὲν ἔβλεπον αὐτὰ, ἀλλὰ τοῦτο προήρχετο ἐκ τῆς καθ' ἐκάστην συνθηθείας, κυρίως δὲ ἐκ τῶν προφυλάξεων τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν ὅπως μὴ ἐννοήσωσιν τι. Μόλις ἐτόλμα νὰ ἴσταιται ὀρθῇ ἐνώπιον αὐτῶν, ἀπέφευγε νὰ περιπατῇ ὁσάκις τὴν παρετήρουν καὶ τότε προσελάμβανε βεβιασμένας στάσεις αἱ ὁποιαὶ ἐν δεδομένη στιγμή ἠδύνατο ν' ἀποκαλύψωσιν τὴν ἀλήθειαν.

Πότε ὅμως ; Πόσον χρόνον, πόσας ἡμέρας, πόσας ὥρας εἶχεν ἐτι πρὸ αὐτῆς ὅπως μὴ προδοθῆ καὶ ὅπως ἀργότερον, ἐπανερχομένης τῆς ἀναμνήσεως τῶν πραγμάτων ἀπερ θὰ παρετήρουν, νὰ μὴ κατηγοροῦν αὐτῆς ; Τὸ ἄλλος αὐτῶν θὰ ἦτο ἀρκούντως ἐπώδυνον ὥστε νὰ προσπαθήσῃ νὰ μὴ ἐπαυξήσῃ αὐτὸ καὶ διὰ ταπεινώσεως.

Ἐὰν εἶχεν ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῆς καθρέπτην μέγαν ἢ ἐρμάριον μετὰ καθρέπτου, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπισκοπήσῃ ἑαυτήν. Δὲν εἶχεν ὅμως ἄλλ' ἢ μικρὸν κάτοπτρον κρεμάμενον ἐξ ἡλίου, ἀφ' οὔτου δ' εὐρίσκειτο ἐν Διελέτ δὲν ἡδυνήθη νὰ εὕρῃ καθρέπτην μέγαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνήθῃ νὰ ἰδῇ ἑαυτὴν ὀρθῇ ἰσταμένη.

νην. Κατεβίβασε τὸ κάτοπτρον ἐκεῖνο καὶ τοποθετήσασα αὐτὸ ἐπὶ καθέκλας, δίδουσα αὐτῷ θέσιν ἐπικλινῆ καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἐναντι τοῦ ἡλίου, προσεπάθησε νὰ λάβῃ ὅσῳ τὸ δυνατόν ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς.

Τρόμον ὑπέστη τότε. Ἦτο θαῦμα πῶς ἔτι ἐπέμενε ἡ ἀποτύφλωσις τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τὴν ἀφρομὴν ἐκείνου, ὅπερ ἦτο κατάφωρον ἀνεζήτει εἰς λόγους ἠθικούς.

(Μετάφρασις Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ).

(Ἄκολουθεῖ)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ἩΛΙΑΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ. Ἀνακοινώσεις κ. TACCHINI, MASCART, JANSSEN, DESLANDRES καὶ G. E. HALÉ.—ΧΡΟΝΙΚΑ. Τὸ χρώμα τῶν ὀπαρῶν.—Μετεωρολογικὸν δελτίον τοῦ μηνὸς Μαρτίου.

Συνεχίζοντες τὴν ἐπὶ μικρὸν διακοπεῖσαν σειράν τῶν δημοσιεύσεων τῶν σπουδαιότερων ἀνακοινώσεων ταῖς Ἀκαδημαίαις ὡς καὶ τῶν ἀξιολογώτερον καὶ μᾶλλον τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ἐνδιαφεροσῶν ἀνακαλύψεων, δημοσιεύομεν σήμερον τὰς, σχετικῶς πρὸς τὴν φυσικὴν τοῦ Ἡλίου σύστασιν καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν φαινομένων ἀδιαλείπτως γινομένης μελέτας, ἀνακοινώσεις τῆ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, αἵτινες ἐν συνόψει ἔχουσιν ὡςδε :

Ὁ κ. Tacchini ἀνεκοινώσατο τῆ Ἀκαδημίας τὸν παρελθόντα φεβρουάριον τὰ πορίσματα τῶν ὑπ' αὐτοῦ μετ' ἐπιμελείας διεξαγομένων ἀπὸ πολλοῦ παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν φαινομένων, παρατηρήσεων γενομένων ἐν τῷ βασιλικῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ Collège romain κατὰ τὸ τελευταῖον ἐξάμνηον τοῦ 1892.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων, γενομένων κατ' ἐποχὴν ἀρκούντως εὐνοϊκὴν εἰς παρατηρήσεις, προκύπτουσι τὰ ἐξῆς πορίσματα :

Ἰον Ὅτι μετὰ δευτερεῖον ἐλάχιστον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡλιακῶν κηλίδων τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου μηνὸς, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου παρατηρηθέντων πόρων νύξῆθη, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προηγμένου τριμήνου, οὕτως ὥστε οὗτος νὰ εἶνε περίπου ὁ αὐτὸς κατὰ τὸ δεύτερον, τρίτον καὶ τέταρτον τρίμηνον τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἡ αὐτὴ παρατήρησις ἐγένετο καὶ ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν δάδων· ὅσον δὲ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἡλιακὰς προχοὰς, ὁ ἀριθμὸς τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν ἦτο μικρότερος, οὐχ' ἦττον ὅμως τὸ φαινόμενον διετήρησε τὴν αὐτὴν περίπου, ἢν καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον τρίμηνον ἔντασιν.

Ἐν συνόψει δὲ, τὸ δεύτερον ἐξάμνηον τοῦ 1892 δεδὸν νὰ θεωρηθῆ κατὰ τὸν κ. Tacchini ὡς περιόδος λίαν δεδηλωμένης ενεργείας ἐν σχέσει πρὸς τὰ φαινόμενα τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ ἡλιακῇ χρωμοσφαίρᾳ καὶ ἀτμοσφαίρᾳ.

Ἐπίσης δεδὸν νὰ μνημονευθῶσιν ἐνταῦθα καὶ τὰ

πορίσματα τῶν μελετῶν τοῦ κ. Tacchini ἐπὶ τῆς ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἡλιακὸν ἰσημερινὸν ἀποστάσεως τῆς ἑδρας τῶν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀστεροσκοπεῖου παρατηρηθέντων ἡλιακῶν φαινομένων, κατὰ τὸ τελευταῖον τρίμηνον τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης συνάγεται ὅτι αἱ προχοαί, αἱ δάδες καὶ αἱ κηλίδες ἦσαν πολυαριθμότεραι ἐν τῷ νοτιῷ ἡλιακῷ ἡμισφαιρίῳ, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς μεταλλικὰς ἐκρήξεις οὐδεμίαν αὐταὶ παρέδχον ἐνδειξιν, καίτοι τὰ ἐν τῇ ἡλιακῇ χρωμοσφαίρᾳ καὶ ἀτμοσφαίρᾳ φαινόμενα ἦσαν πολλακίς ἀρκούντως σημαντικά. Ἐπίσης ἐκ τῆς μελέτης ταύτης ἐξάγεται, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον αἱ κηλίδες ἦσαν πολυπληθέστεραι καὶ συχνότεραι ἐν ταῖς αὐταῖς ζώναις ἐν αἷς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον τρίμηνον, ἐνῶ τὸνναντίον αἱ προχοαὶ ἦσαν πολυπληθέστεραι ἐν χώραις ἀπώτερον τοῦ ἡλιακοῦ ἰσημερινοῦ κειμέναις, ἐν χώραις ἐν αἷς δὲν παρατηρήθησαν οὔτε δάδες οὔτε κηλίδες.

Εἰς ταῦτα προστίθουσιν ὁ κ. Tacchini ὅτι, ἐὰν ἡ ἐν τῷ νοτιῷ ἡλιακῷ ἡμισφαιρίῳ ὑπεροχὴ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων φαινομένων ἐξακολουθήσῃ, τοῦτο ἐπιπράσει βεβαίως τὰ κατὰ τὴν γενομένην τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν (4/16 ἀπριλίου) ἐκλεψὴν ἡλιακὰ φαινόμενα.

Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν (Φεβρουάριος ἐ. ἐ.), ὁ κ. Mascart ἐγνώρισε τῇ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν τὰς ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῆς Λυὸν γενομένης παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν φαινομένων, κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμνηον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὑπὸ τοῦ κ. Guillaume, συνεργασίᾳ τῶν κ.κ. Le Cadet καὶ Marchand. Τὰ σημαντικώτερα πορίσματα τῶν μελετῶν τούτων εἶνε τὰ ἐξῆς :

Ἰον Ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡλιακῶν κηλίδων ἐξηκολούθησεν ἀξανάνομενος· Ἐνῶ κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμνηον τοῦ 1892 ἐμετρήθησαν 125 ὁμάδες, κατέχουσαι ἐπιφάνειαν 12 196 ἑκατομμυριστῶν τῆς ἡλιακῆς ἐπιφάνειας, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν νύξῆθη κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμνηον εἰς 158, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὰ 15 359 ἑκατομμυριστὰ τῆς αὐτῆς ἐπιφάνειας. Ἡ αὐξήσις αὕτη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κηλίδων παρατηρήθη ἰδίᾳ εἰς τὴν περὶ τὸν ἡλιακὸν ἰσημερινὸν χώραν.

Ἰον Ὅτι ἀρκούντως σπάνιον φαινόμενον παρατηρήθη τὴν 11/23 σεπτεμβρίου· ὁμάς πόρων ἐφάνη περὶ τὴν 520 βόρειον πλάτους ἐν μέσῳ ὀλίγον λαμπρῶν δάδων.

Ἰον Ὅτι ἐπίσης παρατηρήθη αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὁμάδων τῶν δάδων, μετὰ καὶ ἄνευ κηλίδων, ἀπὸ 159 εἰς 173. Ἡ αὐξήσις αὕτη ἦτο ἰδίᾳ σημαντικὴ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαιρίον (88 ὁμάδες ἀντὶ 70 τοῦ πρώτου ἐξαμνήνου), ἐνῶ εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαιρίον παρουσιάσθη μᾶλλον ἐλάττωσις (85 ἀντὶ 89). Ὡς δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁμάδων τῶν κηλίδων, οὕτω καὶ ὁ τῶν δαδῶν νύξῆθη ἐπὶ μᾶλλον κατὰ τὴν περὶ τὸν ἰσημερινὸν ζώνην· οὕτω κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμνηον ἐμετρήθησαν τοιαῦτα 26, ἀπέναντι 13 τοῦ πρώτου ἐξαμνήνου.

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, τὰ πορίσματα ταῦτα συμφωνοῦσι πληρέστατα πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἀναφερόμενα συμπεράσματα τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου μελετῶν τοῦ ἰταλοῦ ἀστρονόμου κ. Tacchini.

Περὶ Ἡλίου δὲ καὶ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἢ τοῦ περὶ αὐτὸν χώρου φαινομένων ὄντος τοῦ λόγου, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Janssen γενομένην τῇ αὐτῇ Ἀκαδημίᾳ, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 1/13 μαρτίου ἐ. ε., ὑπόμνησιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθείσης μεθόδου τῆς φωτογραφήσεως τῆς ἡλιακῆς χρωμοσφαιρας, τῶν προχοῶν καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν δάδων, μεθόδου ἣς τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν μέχρι σήμερον λίαν ἱκανοποιητικά.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης συνάγεται :

αὐτὸν ὅτι ἡ μέθοδος αὐτοῦ εἶνε λίαν γενικὴ, δυνατὸν δὲ διὰ ταύτης νὰ λάβῃ τις διαδοχικῶς τὸ σύνολον τῶν μονοχρόων εἰκόνων φωτεινοῦ τινοῦ σώματος.

βὸν ὅτι ἐχρηστέμευσεν αὐτὴ ὡς ἀφειρητρία καὶ εἶνε σήμερον ἡ βάσις τῶν συγχρόων μεθόδων πρὸς φωτογράφισιν τῶν περὶ τὴν ἡλιακὴν σφαιραν φαινομένων.

Ἀποστρατοῦντες δ' ἐνταῦθα τὴν ἡμετέραν συντομωτάτην ἀναγραφὴν τῶν ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν φαινομένων γενομένων παρατηρήσεων, σημειοῦμεθα ἐν τέλει ὅτι, ὡς ἄλλοτε προκειμένου περὶ τῶν προχοῶν, οὕτω καὶ νῦν προκειμένου περὶ τοῦ ἡλιακοῦ στεφάνου, ἀναζητοῦνται καὶ ἐφαρμοζονται διάφοροι μέθοδοι παρατηρήσεως αὐτοῦ οὐχὶ μόνον κατὰ τὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν. Τοιαῦται δὲ ἀναζητήσεις ἐγένοντο ἤδη ὑπὸ τοῦ κ. Huggins, ἐσχάτως δὲ (φεβρουάριος τοῦ 1892) καὶ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς φασματοσκοπικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων κ. H. Deslandres. διὰ μεθόδου ὅλως διαφόρου τοῦ πρώτου, ἐτι δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ κ. G. E. Hale, ὅστις, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης τοῦ κ. Deslandres, ἐγνώρισε τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 15/27 μαρτίου, ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ μαΐου τοῦ 1892 εἰργάσθη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς ἐφ' ἣς στηρίζεται ἡ μέθοδος τοῦ Deslandres, καίπερ δι' ὄργανου διαφέροντος τοῦ ὑπ' ἐκείνου χρησιμοποιοθέντος, ὑπέμνησε δὲ τῇ Ἀκαδημίᾳ τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς μεθόδου του, ἣν ἐπέδωκε τὴν 24/6 δεκεμβρίου 1892 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τοῦ Σικάγου, πρὸς φωτογράφισιν τοῦ ἡλιακοῦ στεφάνου διὰ τοῦ αὐτοῦ ὄργανου, δι' οὗ ἐπέτυχεν οὗτος νὰ φωτογραφῆσῃ τὰς προχοὰς, τὴν χρωμοσφαιραν καὶ τὰς δάδας.

ΧΡΟΝΙΚΑ. Ὁ κ. Gautier ἐξέτελεσε πειράματα πρὸς προσδιορισμὸν τῆς οὐσίας, ἣτις χρωματίζει τοὺς καρπούς τῆς ἀμπέλου καὶ ἣτις τὸ φθινόπωρον μεταβάλλει τὸ χρῶμα τῶν φύλλων αὐτῆς, ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ

χρωματιστικὴ οὐσία εὔρηται ἐν τοῖς φύλλοις, ὅθεν μεταβαίνει εἰς τὴν σάρκα τὴν περιβάλλουσαν τοὺς σπόρους. Πρὸς ἀποδείξιν τούτου ὁ κ. Gautier ἀπερύλλισεν ὀλοσχερῶς τὰ κλήματα τὰ φέροντα σχεδὸν ὠρίμους σταφυλάς, παρετήρησε δὲ ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ καταστάσει ἡ σταφυλὴ μένει πρασίνη. Ἄλλ' ἐὰν, ἀντὶ ν' ἀποσπάσῃ τις τὰ φύλλα, πιέσῃ μόνον τὸν μίσχον αὐτῶν, ἵνα οὕτω παρακωλυθῇ ἡ κυκλοφορία τῆς χρωματιστικῆς ὕλης, τότε αὕτη μὲν μένει ἐν τοῖς φύλλοις, ἄτινα ἀποβαίνουσιν ἐρυθροπόρφυρα, αἱ δὲ σταφυλαὶ ὠριμάζουσι μὲν, ἀλλὰ μένουσι πράσινοι.

Ἡδὴ γενᾶται τὸ ζήτημα τοῦ ὀρισμοῦ τῆς συστάσεως τῆς χρωματιστικῆς ὕλης τοῦ καρποῦ. Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῆς ὕλης ταύτης, ἐξαχθείσης ἐκ τῶν τεχνητῶς συνεπιεσθῆς πιέσεως τοῦ μίσχου ἐρυθροθέντων φύλλων, ἔδειξεν ὅτι αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ κεχρωσμένης ταννίνης ἢ μᾶλλον ἐκ κεχρυσταλλωμένων ταννικῶν ἀλάτων, ἄτινα, καίπερ μὴ ἐντελῶς ταῦτα πρὸς τὰς χρωματιστικὰς οὐσίας τοῦ καρποῦ, προσεγγίζουσι ὅμως πρὸς ταύτας κατὰ τὴν χημικὴν αὐτῶν σύστασιν. Ἐκ τῶν πειραμάτων ἄρα τούτων συνάγεται, ὅτι ἀληθῶς μὲν ἡ χρωματιστικὴ οὐσία τῶν σταφυλῶν προέρχεται ἐκ τῶν φύλλων, ἀλλ' ὅτι μετασχηματίζεται τελειοποιουμένη ἐν τῷ θμένι τοῦ καρποῦ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἐρυθροπόρφυρον χρωματισμὸν, δὴ λαμβάνουσι τὰ φύλλα τῆς ἀμπέλου τὸ φθινόπωρον, οὗτος κατὰ τὸν κ. Gautier δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς μετασχηματισμὸν τῆς χλωροφύλλης εἰς κεχρωματισμένην ὕλην, ἀλλ' ὅτι γίνεται ἐνεργεῖα τῆς ἀνωτέρω ἀναφερομένης κεχρωματισμένης οὐσίας. Τῷ ὄντι, ἡ χημικὴ ἀνάλυσις δεικνύει ὅτι ἡ μὲν χλωροφύλλη εἶνε ἀζωτοῦχος, ἐνῶ ἡ ἐρυθρὰ οὐσία δὲν εἶνε· ἀρ' ἐτέρου δὲ δι' ἐκθέσεως εἰς τὸ φῶς τῆς ἀπὸ τῶν φύλλων ἐξαχθείσης καὶ ἀπομονωθείτης χλωροφύλλης, αὕτη μεταβάλλει μὲν χρῶμα ἀπὸ τοῦ πρασίνου πρὸς τὸ κυανοῦν διερχομένη διὰ τῶν μεταξὺ ἀποχρώσεων, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπὸ τοῦ πρασίνου πρὸς τὸ ἐρυθρὸν τῶν φθινοπωρινῶν φύλλων, δὲν παρουσιάζει δὲ τὰς περιέργους τεφράς, κιτρίνας καὶ ὑπερύθρους ἀποχρώσεις, οὐδὲ τοὺς αἰολοχρόους (chatoyantes) χρωματισμοὺς. οὗς ὁ ἥλιος τοῦ φθινοπώρου γεννᾷ δι' ἀντανακλάσεως ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς ἀμπέλου.

Συνεχίζοντες, δημοσιεύομεν σήμερον τὸ μετεωρολογικὸν δελτίον τῶν ἄκρων θερμοκρασιῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς βορειοδυτικῆς Ἀφρικῆς τοῦ λήξαντος μηνὸς Μαρτίου, ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τοῦ Διεθνοῦς Δελτίου τοῦ κεντρικοῦ μετεωρολογικοῦ γραφείου τῆς Γαλλίας ἔχον φῶς:

Ἄκραι θερμοκραδίαι.

Ἡμερμ.	Ταπεινοτάτη.	Υψηλίστη.
Φεβρ. 17/1	-180, ἐν Haparanda· -110, ἐν Πετροπόλει.	230, ἐν San Fernando· 220, ἐν Laghouat· 180, ἐν Croisette. ¹
» 2	-200, ἐν Uléaborg· -180, ἐν Hernosand·	250, ἐν San Fernando· 220, ἐν Περπινιάν καὶ ἐν Ἀλγερίῳ·
» 3	-210, ἐν Ἀρχαγγέλω· -180, ἐν Hnreosand·	240, ἐν Laghouat· 230, ἐν la Calle, Cap Béarn καὶ Porto.
» 4	-250, ἐν Haparanda καὶ ἐν Πετροπόλει· -40, ἐν Briançon.	250, ἐν Sfax· 230, ἐν Ἀλγερίῳ καὶ ἐν la Calle· 210, ἐν Περπινιάν.
» 5	-270, ἐν Haparanda· -240, ἐν Ἀρχαγγέλω· -50, ἐν Briançon.	250, ἐν Laghouat· 210, ἐν Cap Béarn καὶ Oran· 200, ἐν Τύνιδι.
» 6	-240, ἐν Ἀρχαγγέλω· -180, ἐν Haparanda· -50, ἐν Pic du Midi.	270, ἐν Laghouat· 220, ἐν Porto· 210, ἐν Cap Béarn.
» 7	-220, ἐν Uléaborg· -180, ἐν Haparanda· -90, ἐν Pic du Midi.	240, ἐν Cap Béarn· 220, ἐν Croisette καὶ ἐν Porto· 210, ἐν Sfax·
» 8	-280, ἐν Ἀρχαγγέλω· -260, ἐν Haparanda· -30, ἐν Pic du Midi.	250, ἐν Cap Béarn· 230, ἐν Oran καὶ ἐν Laghouat.
» 9	-320, ἐν Ἀρχαγγέλω· -10, ἐν Pic du Midi καὶ ἐν Gap. ³	290, ἐν Cap Béarn· 250, ἐν Περπινιάν καὶ ἐν la Calle.
» 10	-310, ἐν Ἀρχαγγέλω καὶ ἐν Haparanda· -40, ἐν Gap.	310, ἐν Cap Béarn· 250, ἐν Porto καὶ ἐν Laghouat· 240, ἐν Μαδρίτη.
» 11	-250, ἐν Μόσχῃ· -160, ἐν Ἀρχαγγέλω· -40, ἐν Pic du Midi.	28, ἐν Cap Béarn· 250, ἐν Aumale· 240, ἐν Porto.
» 12	-230, ἐν Haparanda· -190, ἐν Πετροπόλει· -20, ἐν Pic du Midi.	270, ἐν Oran· 250, ἐν Τύνιδι· καὶ ἐν Laghouat· 230, ἐν Biarritz.
» 13	-260, ἐν Haparanda· -160, ἐν Πετροπόλει· -50, ἐν Pic du Midi.	270, ἐν la Calle· 230, ἐν Τύνιδι· 220, ἐν Ἀλγερίῳ· 200, ἐν Biarritz.
» 14	-230, ἐν Haparanda· -220, ἐν Hernosand· -60, ἐν Pic du Midt.	240, ἐν Παλέρμω καὶ ἐν Τύνιδι· 200, ἐν Bordeaux.
» 15	-270, ἐν Haparanda· -190, ἐν Ἀρχαγγέλω·	300, ἐν Biskra· 260, ἐν Laghouat· 190, ἐν τῇ νήσῳ Sanguinaire. ⁴
» 16	-190, ἐν Haparanda· -160, ἐν Ἀρχαγγέλω·	270, ἐν Laghouat· 250, ἐν Biskra· 190, ἐν Cap Béarn,

1) Ἀκρωτήριο παρὰ τὴν Μασσαλίαν.

2) Πόλις τῆς ἀνατολικῆς Τυνησίας.

3) Πόλις τῆς μεσημβριοανατολικῆς Γαλλίας (Hautes—Alpes).

4) Παρὰ τὴν Κορσικὴν.

Ἄκραι θερμοκραδίαι.

Ἡμερμ.	Ταπεινοτάτη.	Υψηλίστη.
» 17	-230, ἐν Haparanda· -160, ἐν Hernosand· -40, ἐν Pic du Midi.	260, ἐν Biskra· 250, ἐν Laghouat καὶ ἐν Sfax· 240, ἐν τῇ νήσῳ d'Aix. ¹
» 18	-310, ἐν Haparanda· -150, ἐν Hernosand·	260, ἐν Τύνιδι· 240, ἐν Παλέρμω καὶ ἐν Sfax· 190, ἐν Cap Béarn.
» 19	-220, ἐν Kuopio· -210, ἐν Haparanda.	270, ἐν Biskra· 220, ἐν Τύνιδι· 210, ἐν Laghouat.
» 20	-240, ἐν Haparanda· -160, ἐν Hangö. ²	310, ἐν Biskra· 190, ἐν Porto καὶ ἐν Sfax· 180, ἐν Biarritz.
» 21	-290, ἐν Haparanda· -160, ἐν Hernosand· -80, ἐν Gap.	220, ἐν Sfax· 210, ἐν Περπινιάν, ἐν la Calle καὶ ἐν Τύνιδι· 240, ἐν Τύνιδι· 210, ἐν Croisette· 200, ἐν Limoges.
» 22	-150, ἐν Haparanda· -110, ἐν Ἀρχαγγέλω· -70, ἐν Gap.	270, ἐν Biskra· 220, ἐν Croisette καὶ ἐν Βρέστη· 210, ἐν Cap Béarn.
» 23	-200, ἐν Haparanda· -110, ἐν Μόσχῃ· -60, ἐν Gap.	240, ἐν Cette (N. A. Γαλλίᾳ)· 230, ἐν Περπινιάν.
» 24	-200, ἐν Haparanda· -70, ἐν Hermanstadt· -70, ἐν Gap.	240, ἐν Βρέστη, ἐν Cap Béarn καὶ ἐν Biskra· 220, ἐν Croisette· 310, ἐν Μαδρίτη· 260, ἐν Porto καὶ ἐν Cap Béarn.
» 25	-110, ἐν Uléaborg· -70, ἐν Ἀρχαγγέλω καὶ ἐν Pic du Midi.	270, ἐν Biskra· 250, ἐν Porto· 230, ἐν Biarritz.
» 26	-170, ἐν Kuopio· -120, ἐν Hernosand· -80, ἐν Pic du Midi.	300, ἐν Biskra· 260, ἐν Oran· 250, ἐν Ἀλγερίῳ.
» 27	-130, ἐν Ἀρχαγγέλω· -90, ἐν Πετροπόλει· -30, ἐν Pic du Midi.	270, ἐν Biskra· 240, ἐν Ἀλγερίῳ· 22, ἐν τῇ νήσῳ d'Aix.
» 28	-100, ἐν Charkow· -90, ἐν Μόσχῃ· -7, ἐν Pic du Midi.	250, ἐν Biskra· 240, ἐν τῇ νήσῳ d'Aix καὶ ἐν Porto.
» 29	-130, ἐν Ἀρχαγγέλω· -120, ἐν Uléaborg· 60, ἐν Pic du Midi.	220, ἐν τῇ νήσῳ d'Aix· 250, ἐν Biskra· 240, ἐν τῇ νήσῳ d'Aix καὶ ἐν Porto.
» 30	-200, ἐν Ἀρχαγγέλω· -140, ἐν Haparanda· -70, ἐν Pic du Midi.	250, ἐν Biskra· 220, ἐν Charleville ⁴
» 31	-210, ἐν Μόσχῃ· -170, ἐν Haparanda· -80, ἐν Pic du Midi.	καὶ ἐν la Héve ⁵ .

1) Ἐν τῇ μεσημβρινοδυτικῇ Γαλλίᾳ.

2) Πόλις ἐπὶ τῆς μεσημβρινοδυτικῆς ἕκρας τῆς Φινλανδίας.

3) Τῇ Γαλλικῇ.

4) Ἐν τῇ γαλλικῇ νομῷ Ardennes (B. A. Γαλλίᾳ).

5) Ἀκρωτήριο παρὰ τὴν Χάβρην.

Ἐν συνόψει ἡ μέση θερμοκρασία τῆς δυτικῆς καὶ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς μέσης Εὐρώπης εἶνε ὑπερψωμένη, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρω πίνακι σχετικῶς λίαν ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν σημείων τινῶν τῶν χωρῶν τούτων, ἐνφ' ἡμεῖς (μεσημβρινοανατολικὴ Εὐρώπη), εὕρισκόμεθα ὑπὸ ἐξαιρετικῶς ἐκτάκτους διὰ τὴν ἐποχὴν (ἀρχαὶ ἀπριλίου) μετεωρολογικῶς ὄρους. Τὸ ψῦχος εἶνε εἰσέτι δριμύ, οἱ δὲ ἐπικρατοῦντες βόρειοι ἄνεμοι παρακωλύουσι πᾶσαν ἀνάπτυξιν τῆς τε φυτικῆς καὶ τῆς ζωικῆς φύσεως. Καὶ ταῦτα, ἐνφ' ἀπὸ μηνὸς Ἰδῆ οἱ κάτοικοι τῶν Παρισίων ἀπολαύουσι τῶν θεληγῆτρων ἕαρος, ὅπερ κατὰ τὰς ἐκεῖθεν διαβιβαζομένας εἰδήσεις οὐδεὶς ἐνθυμεῖται συμβᾶν ἐν προγενετέροις χρόνοις.

Ἰλεως γενοῦ ἡμῖν Ζεῦ πάτερ !

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ

30/12 ~~Βιβλιογραφία~~ 1919

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΑΡΡΑΣ.—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἰκανὰ ἐγράψαμεν ἐν ταῖς δυσὶ προτέροις Ἐπιθεωρήσεσιν ἡμῶν περὶ τῆς Σάρρας Bernhardt, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐπιούσης δευτέρας ποιεῖται ἐναρξιν σειρᾶς ἐπτὰ παραστάσεων ἐν τῷ ἡμετέρῳ θεάτρῳ Βέρδν. Ἄλλ' ἐπὶ τούτῳ βιογραφικὰ τινα περὶ αὐτῆς ὑπομνήματα οὐχὶ ἄσκοπα νομίζομεν ἐνταῦθα.

Ἡ Rosine Bernhardt, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σάρρα (Sarah), ἐγεννήθη ἐν Παρισίῳ τῇ 10/22 ὀκτωβρίου 1844 ὑπὸ Ἰσραηλιτῶν γονέων. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὀλλανδικῆς καταγωγῆς, κατέλιπε τὸ Βερολῖνον καὶ τὴν οἰκογένειαν καὶ ἐλθὼν κατέφυκεν εἰς Παρισίους, ἀναζητῶν τύχην. Οὗτος ἐδάπτισε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς μοναστήριον, ἐν φ' ἀνετράφη· ἐξελοῦσα δὲ τοῦ μοναστηρίου, ἐγνω νὰ γένηται ὑποκρίτρια, ἐφ' ἣ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ὠδεῖον, ὅπου ἠκροάσατο τῶν μαθημάτων τῶν Provost καὶ Samson, μετὰ δὲ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτῆς, τυχοῦσα ἀριστείου, ἐγένετο δεκτὴ ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ, ἥς ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἐδίδαξε τὸ πρῶτον τῇ 30/11 αὐγούστου 1862 ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἐν Αὐλίδι, εἶτα ἡ Σάρρα ἐδίδαξε καὶ ἄλλα ἔργα, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ διαμονὴ αὐτῆς ἐγένετο συντομωτάτη. Ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας εἰσῆλθεν εἰς τὸ Γυμνάσιον. Ἐν τῷ θεάτρῳ δὲ τούτῳ ἐφανερῶθησαν τὰ ἔξοχα αὐτῆς προσόντα, ἐφ' οἷς ὕστερον διακριθεῖσα ἐκτίσαστο τοσαῦτα φήμην καὶ ἐγένετο διάσημος. Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν διδασκαλίαν ἔργου τοῦ Labiche, κατέλιπε τὸ τε θέατρον καὶ τοὺς Παρισίους, ἀγγέλλουσα ἀπλῶς τοῦτο δ' ἐπιστολῆς αὐτῆς τῷ συγγραφεῖ, ἐπιστολῆς καταληγουσῆς εἰς τὴν ἐξῆς φράσιν: «Pardonnez à la pauvre toquée». Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους «la jeune Bohème, doublée d'une enfant gâtée», κατὰ τὴν τοῦ Sarcy φράσιν, ἀλλ' οὐδὲν θέατρον ἐδέχετο αὐτήν, ἐφ' ἣ καὶ ἠναγκάσθη ὑπὸ ψευδώνυμον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Porte-Saint-Martin, τῇ προστασίᾳ δὲ τοῦ Camille Doucet ἐγένετο δεκτὴ εἶτα εἰς τὸ Ὠδεῖον (Odéon), ἐν φ' διάφορα ὑπεδύσατο

σχήματα, διεκρίθη ὅμως ἰδίᾳ ἐν τῷ Βασιλεῖ Ἀἰοῦ τοῦ Σαίξπηρ κατὰ μετάφρασιν τοῦ Jules Lacroix, ἐν τῇ ἐπαναλήψει τοῦ Ruy Blas καὶ μάλιστα ἐν τῷ εἰδυλίῳ τοῦ Φραγκίσκου Corré, le Passant. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἡ προσοχὴ πάντων ἰδίᾳ δὲ τῆς κριτικῆς προσηλώθη ἐπὶ τῆς Σάρρας. Ἡ ἔρηνειά τῆς βασιλίδος τῆς Ἰσπανίας ἐν τῷ Ruy Blas ἐγένετο ὑπ' αὐτῆς μετὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε ἀμέσως ὁ διευθυντῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας ἠναγκάσθη νὰ προσλάβῃ αὐτὴν ἐν τῷ ἐπιφανεῖ θεάτρῳ. Κατὰ ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1872 παρεῖται ἡ Σάρρα αὐθις ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου ἐν τῇ Mademoiselle de Belle-Isle, μετὰ μετριότητα ὅμως, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς Junie ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Ρακίνα Britannicus ἤρατο μέγαν θρίαμβον, ἐφ' ἣ καὶ ἀπὸ ἐμπισθου, λαμβανούσης 6000 φρ., κατέλεγε τῷ 1875 ἐν τοῖς ἑταίροις κατὰ τὸ ἡμισυ, δύο δ' ἔτη μετὰ ταῦτα ἔτυχεν ὅλου τοῦ μεριδίου τοῦ ἑταίρου. Ἴδου ἡ Σάρρα ἐν πλήρει δόξῃ! Αἱ ἐπιτυχίαι διεδέχοντο ἀλλήλας. Ἀλληλοδιαδόχως ἐδίδαξε νέαν κωμῳδίαν ὡς τὴν καὶ νῦν ἐν τῇ Comédie-française ἐπαναλαμβάνομένην Mademoiselle de la Seiglière καὶ τραγωδίαν ἡ κλασικὴν κωμῳδίαν, οἷον τὴν Ἄνδρομαχὴν τοῦ Ρακίνα, ὅτε κατέδειξε πάντα τὰ προσόντα τοῦ ὠραιοτάτου αὐτῆς λόγου καὶ ὄλην τὴν γοπεύουσαν καὶ ποιητικὴν αὐτῆς χάριν. Πρότερον δὲ ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς Adicie ἐν τῇ Φαίδρα τοῦ Ρακίνα, ὑπεδύσατο κατὰ τὸ 1874 τὸ φοβερόν σχῆμα τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου τῆς ρακινείου τραγωδίας ὡς εἶπομεν καὶ ἐν προτέρῳ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει, γράφουσαν περὶ τῆς καὶ αὐθις διδασκαλίας ἐν τῷ Vaudeville τῶν Παρισίων. Ἐδίδαξε δ' ἀκολούθως τὴν Zaïre τοῦ Βολταίρου, τὸν Μιθριδάτην τοῦ Ρακίνα, τὸν Ἀμφιτρούωνα τοῦ Μολιέρου, νέων δ' ἔργων διέπλασε σχήματα, οἷον τῆς ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γαλλικῆς φιλολογίας Étrangère, τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ Ἐνεκα τούτων προὐκάλεσε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροατῶν ἐπὶ τῇ ἐξόχως ἀρμονικῇ φωνῇ αὐτῆς, τῷ σπανίᾳ διαυγείᾳ λόγῳ (diction), τοῖς τὰ μάλιστα ποικίλοις τόνοις αὐτῆς, τῷ βαθεῖ παθητικῷ αἰσθηματι καὶ τῇ μᾶλλον φλογερᾷ καὶ ἰσχυρᾷ ὀργῇ τοῦ πάθους. Ἐφαίνετο ὅτι οἱ Παρίσιοι ὅλοι ἐκρέμαντο ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς μεγάλης καλλιτέχνης, οἰοιδήτινες δὲ κἂν ἐγένοντο αἱ ἰδιοτροπίαι καὶ παραξενίαι, καὶ αὐταὶ αἱ ἐκκεντροκίττες ἄς ἀπέδειξεν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτῆς βίῳ, ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δημοσίου ἐγένετο φοβερά, καὶ μόνον δὲ τὸ ὄνομα τῆς Sarah Bernhardt ἐν ταῖς ἀγγελίαις ἤρακε ὅπως προσελκύσῃ τὸ πλῆθος. Ἄλλ' ἡ Σάρρα οὐδαμῶς ἠρεῖται εἰς ταῦτα, ἐπεθύμει νὰ γίνηται λόγος περὶ αὐτῆς, ἐπεθύμει ν' ἀπασχολῇ τὸν κόσμον οὐ μόνον διὰ τῆς σκηνῆς, δι' ἧς τοσοῦτον διέπρεπεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων. Ὅθεν ἠσχολήθη περὶ τὴν ζωγραφικὴν τὸ πρῶτον, εἶτα περὶ τὴν γλυπτικὴν, ἥς ἔλαβε μαθήματα παρὰ τοῦ Matthieu Meusnier, κατεσκεύασε δὲ προτομὰς καὶ ἀγαλμάτια, ἐξ ὧν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐκθεσὴν τῶν καλλιτεχνημάτων (Salon) τῷ μὲν 1874 προτομὴν, τῷ δὲ 1876 προτομὴν ὀρειχαλκίνην καὶ γύψινον σύμπλεγμα, A près le tempête, ὅπερ προὐκάλεσε τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου. Ἀλλὰ καὶ τὴν φιλολογίαν δὲν ἀφῆκεν

ἦσυχον ἢ ἀνήσυχος, διότι ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν ἑκκεντρον τι καὶ παράδοξον βιβλίον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Les Impressions d'une chaise*. Ὡσεὶ δὲ μῆτρικον ταῦτα, ἡ Σάρρα ἐδέχεται τοὺς φίλους αὐτῆς κρατοῦσα τὸν τοῦ ζωγράφου πίνακα τῶν χρωμάτων, καὶ φέρουσα ἀνδρικήν χνοοῦσῃ λευκὴν ἐνδυμασίαν, κατεσκεύασε πολυτελὲς καὶ περιβεβλημένον βελουδοῦν νεκροκράδβατον ἐν ᾧ ἠρέσκετο νὰ ἐξαπλωταί, ἐποίει ἀναβάσεις δι' ἀεροστάτου, εἶχε τὰ μάλιστα εὐρυτάτην κλίνην καὶ καθόλου τὰ πάντα μηχανάται ὅπως γέννται λόγος περὶ αὐτῆς ὑψ' ὄλας τὰς ἐπόψεις, ἐνᾧ ἡ ψῆμν αὐτῆς ἐστὶν ἐξησφάλισμένη ὡς καλλιτέχνης.

Ἡ ἀξία αὐτῆς δὲ ὀσημέραι καταφανέστερα ἐγίνετο καὶ μετὰ πλείονος λαμπρότητος, ὀσημέραι δὲ ἐφεύκκε οὐ μόνον τὴν συμπάθειαν ἀλλὰ καὶ τὸν θαυμασμὸν πάντων. Αἱ δύο ἐπαναλήψεις τῶν ἔργων τοῦ Victor Hugo, Hernani καὶ *Ruy Blas*, ἐν οἷς ἀνεδείχθη θεσπεσία, ἐπέθηκαν τὴν σφραγίδα εἰς τὴν δόξαν τῆς Σάρρας Bernhardt. Ἀλλὰ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον νέον δείγμα παρέσχε τῆς ἑκκεντρότητος αὐτῆς. Ἡ Γαλλικὴ-Κωμωδία προποιοῦσε λαμπρὰν ἐπανάληψιν τῆς ὠραίας κωμωδίας τοῦ *Emile Augier, L'Aventurière* ὁ συγγραφεὺς ἐνεπιστεύσατο τὸ σχῆμα τῆς *dona Clorinde* τῆ Σάρρα· τὸ ἔργον ἀνεδιβάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς κατὰ ἀπρίλιον τοῦ 1880, ὅτε τῆ ἐπιούσῃ ἡ μεγάλη καλλιτέχνης δυσἀρεστηθεῖσα ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, θυμωθεῖσα δὲ ἐκ τινος κατ' αὐτῆς ἄρθρον ἐφημερίδος, ἀπιύθυνε τῷ διευθυντῇ τοῦ ἐπιφανοῦς θεάτρου *Emile Perrin* τὴν παραίτησιν αὐτῆς, ὅπως δ' ἀποδείξῃ αὐτῇ ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ἦν ἀνέκκλητος ἐγκαταλείπει ἀμέσως τοὺς Παρισίους καὶ μεταβαίνει εἰς Ἀθῆναι, ὅπου ἐκέκτετο κτῆμά τι. Τοῦτο προῦκάλεσε μέγαν πάταγον, ὁ δὲ διευθυντῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμωδίας ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατ' αὐτῆς, αἰτούμενος ἀποζημιώσιν 300 000 φρ. Τότε ἡ Σάρρα μεταβαίνει εἰς Λονδίον, ἐν ᾧ κατὰ τὸ πρότερον ἔτος ἐνθουσιώδους ἔτυχεν ὑποδοχῆς, καὶ δίδωσι σειρὰν παραστάσεων. Μετὰ ταῦτα δέχεται τὰς προτάσεις ἐργολάδου, ὅπως ποιῆσῃ μακρὰν περιοδείαν ἀνὰ τὴν Ἀμερικὴν. Ἀπέρχεται λοιπὸν εἰς Ἀμερικὴν, εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ὅπου γίνεται δεκτὴ θριαμβευτικῶς, κατὰ δὲ τὸ ταξείδιον αὐτῆς τοῦτο ὑπανδρεύεται τὸν προῶρος θανόντα ἡμέτερον Δαμαλᾶν, συνάδελφον αὐτῆς, ὃν ὅμως δὲν ἐβράδυνεν, ὡς γνωστόν, νὰ καταλίπῃ. ἀλλ' οὐ τὸ μνημεῖον μεταβαίνει, ὡς ἀνεγράφη, νὰ στήσῃ ἐν τῷ κομπητρίῳ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπανελθοῦσα εἰς Παρισίους ἡ μεγάλη καλλιτέχνης εἰσῆλθεν εἰς τὸ *Vaudeville* καὶ κατὰ τὸν νοέμβριον τοῦ 1882 διέπλεσε τὴν *Fédora* τοῦ *Victorien Sardou*, μεθ' ὃ ὠνευρέθη νὰ γέννηται διευθύντρια θεάτρου, ἐφ' ᾧ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς *Maurice Bernhardt* ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ *Porte-Saint-Martin* καὶ βραδύτερον τοῦ θεάτρου *Ambigu-Comique*. Τὸ τοιοῦτον ἐπὶ μικρὸν διήρκεσεν, κατὰ τὸν καιρὸν ὅμως τοῦτον ἀνῆλθε τὴν σκηνὴν τοῦ *Porte-Saint-Martin* καὶ ἤρατο λαμπρὰς ἐπιτυχίας ἀπ' αὐτῆς. Τὸ πρῶτον ἐδίδαξεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τούτου κατὰ δεπτέμβριον τοῦ 1883, ἀναλαβοῦσα τὴν *Frou-frou* τῶν *Meilhac* καὶ *Halévy*, ἦτις, ὡς εἶπομεν ἐν τῇ προτέρᾳ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει, διεπλάσθη ἐν τῷ *Gymnase* τῷ 1869 καὶ ἦντινα διδάξει καὶ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ

Βέρδη. Ἀκολούθως ὑπεδύσατο τὸ σχῆμα τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου δράματος τοῦ *Jean Richerin* ἐπιγραφομένου *Nana-Sahib*, εἶτα μετέσχε τῆς διδασκαλίας τοῦ *Macbeth* τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, ὑπεκρίνατο τὴν *Dame aux Camélias* καὶ τὴν *Mariou Delorme*, ὑπεδύσατο τὴν Ὁφελίαν τοῦ *Hamlet* τῶν *Samson* καὶ *Gressonnois*, καὶ δύο νέων δραμάτων τοῦ *Sardou*, τὴν *Theodora* καὶ *Tosca*. Κατὰ δὲ τὸ 1888 ἔδωκεν εἰς τὸ Ὀδῆον κωμωδίαν μονόπρακτον ἐπιγραφομένην *L'Aveu*, ἣν αὐτῇ συνέταξεν, ἀλλ' ἦτις μετὰ ψυχρότητος ἐγένετο δεκτὴ. Ὁ *Sardou* καὶ ἕτερον ἀφιέρωσεν αὐτῇ ἔργον τὴν *Κλεοπάτραν*, ἦτις εἶνε ἡ τελευταία αὐτοῦ κόρη, ἣν θαυμασίως ἐπίσης διέπλεσεν ἡ χρυσορομήμων. Ἀνεδέξατο δ' ἐπίσης κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὴν *Adrienne Lecouvreur*, διάπλασιν τῆς *Ραχήλ*, τὴν *Jeanne d'Arc*, τὴν *Francillon*, τὴν *Claire* ἐν τῷ *Maître de Forges* καὶ ἄλλα τινα πρόσωπα.

Συνάδελφος τῆς Σάρρας κατὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ περιοδείαν αὐτῆς, ἡ δεσποινὴς *Merie Colombier*, ἐπανελθοῦσα εἰς Παρισίους, ἐδημοσίευσεν τόμον ἐπιγραφομένον *Voyages de Sarah Bernhardt en Amérique*. Ἀλλ' ἐπελθούσης διχονοίας ταύτης πρὸς ἐκείνην ἡ *Colombier* ἐδημοσίευσεν δευτερον τόμον ὑπὸ τίνδε τὴν ἐπιγραφὴν: *Sarah Barnum*, ἐν ᾧ ἐξευτελιστικῶς ἐγένετο λόγος περὶ τῆς μεγάλης τραγῳδοῦ. Ἠναγκάσθη ὅμως ν' ἀπαλείψῃ εἶτα πᾶν τὸ ὑβριστικὸν ἐκ τοῦ βιβλίου, τῆς Σάρρας κινδύσθη ἀγωγήν κατ' αὐτῆς. Ἡ Σάρρα ἤλθε πρὸς τινον ἐτῶν τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐν ἧ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ τυρποληθέντος Νέου Γαλλικοῦ Θεάτρου ἐδίδαξε σχεδὸν καὶ ὅσα προτίθεται νῦν νὰ διδάξῃ, ἀκολούθως ἀπῆλθεν εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ὅπου διαρκῶς ἐγένετο δεκτὴ μεθ' ἡγεμονικῶν τιμῶν, ἀπὸ ταύτης αὐτῆς εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος μετέβη εἰς τὴν Αὐστρίαν, ὅπου ἐδίδαξεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ *An der Wien Theater*, ἀπὸ ταύτης εἰς *Ρωσίαν*, *Πετρούπολιν* καὶ *Μόσχαν*, εἰς τὴν Ἰταλίαν εἶτα, *Ρώμην* καὶ ἄλλας πόλεις, ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, ἐδίδαξε τὴν *Φαίδραν*, ἀπῆλθεν αὐτῆς εἰς *Οὐγγαρίαν*, *Ρουμανίαν* καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν. Ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ τῆς ἐξόχου καλλιτέχνης *Jeanne Bernhardt*, ὑποκρίτρια (*comédienne*) ἐπίσης ἀλληλοδιαδόχως ἀνῆλθε τὰς σκηνὰς τῶν θεάτρων *Vaudeville*, Ὀδῆον καὶ *Gymnase*, ἀλλ' ἔνευ μεγάλης ἐπιτυχίας, διότι δὲν εἶχε τὰ προσόντα τῆς μεγαλειτέρας αὐτῆς τὴν ἡλικίαν καὶ ἀσυγκρίτως τὴν ἀξίαν.

Ἐπεισόδια τοῦ βίου τῆς Σάρρας ἀνεγράψαμέν τινα ἐν τοῖς ἀνω, ἀλλὰ πλὴν τούτων καί πλεῖστα ἄλλα ἀνεγράψασαν κατὰ τὰς διαφόρους περιοδείας αὐτῆς, δι' ὧν πάντων κυρίως, οὐδὲ τοῦ τοῦ κυνὸς αὐτῆς ἐξαιρουμένου, ἐπεζητεῖ τὸν περὶ αὐτὴν πάταγον. Ὡς ἀτυχῆς *Ραχήλ*! Ὅποια διαφορὰ χαρακτῆρος. Τὰ πάντα ὅμως πάντες ἠνέχθησαν, ἐνεκα τοῦ ὑπερόχου ταλάντου αὐτῆς. Ὅτι ὅμως δὲν ἐδυνήθη νὰ διασπάσῃ αὐτὴ ἐστὶν ὁ αὐστηρὸς κανονισμὸς τοῦ ἐνδόξου τοῦ *Μολιέρου* Οἴκου, ἀφ' οὗ διατελεῖ ἀποκεκλεισμένη. Ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ὑποχωρήσῃ. Ἐπλανήθη. Ὑπάρχουσι μεγαλεῖα, ἅτινα πρὸ οὐθενὸς κύπτουσι, κἂν τοῦτο ἢ ἐπίσης μεγαλεῖον, ὁ δὲ Οἶκος τοῦ *Μολιέρου* ὑπερέχει καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ἐτήρησε μεθ' ὄλας

τὰς προσπάθειαι τῆς πρωτοτύπου ἀλνθῶς ἀλλὰ καὶ δεξιότητις ὅσον οὐδεμία κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους ὑποκριτίας. Ἡ κριτικὴ ἐποιήσατο αὐτῆς πολλάκις παρατηρήσεις, διότι ἡ ἰδιοτροπία αὐτῆς κατεφάνη καὶ ἐν τῇ ὑποδύσει διαφόρων σχημάτων, ἀλλ' ἡ λατρευτὴ χάρις τὰ πάντα ἐξηφάνιζεν, ἡ δὲ χρυσὴ αὐτῆς φωνὴ μεταρραιοῦσα τοὺς ἀκροατὰς μέτεφερεν αὐτοὺς εἰς οὐρανίους μονάς, ἐν αἷς τὸ παραδεισίον πτηνὸν χάριτι περισσῆ ἴστατο τινάσσον τὰ πτερά.

ΧΡΟΝΙΚΑ. Ὁ Βέρδης συνδεόμενος ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τῶν ἐπιῶν τοῦ *Falstaff* Βοίτο καὶ τοῦ ἀοιδοῦ *Maurel* ἀφίκετο εἰς Ρώμην. Ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου ὑπὸ τοῦ δημάρχου, τῶν συμβούλων καὶ πολλῶν βουλευτῶν. Πλείονα τῶν 2,000 ἄτομα παρῆσαν κατὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ καὶ ὑπεδέξαντο αὐτὸν κράζοντα: «Ζήτω ὁ Βέρδης! Ζήτω ἡ ἰταλικὴ μεγαλοφυΐα!» Τὸ πλῆθος, ὕπερ ἐπλήρου τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σταθμοῦ, τοσοῦτον συνωθεῖτο ὅπως ἴδῃ τὸν διάσημον μελοποιὸν, ὥστε ἰνάγκασεν αὐτὸν νὰ μὴ ἐξέλθῃ διὰ τῆς συνήθους ἐξόδου. Ὁ δήμαρχος εὐξάμενος αὐτῷ τό: «ὡς εἰ παρέστη» προσῆλθεν ὕπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς στενοχώρου θέσεως ἐν ἣ εὔρητο, βοηθούμενος δ' ὑπὸ τινῶν πολιτῶν κατάρθρωσε νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν καὶ ἐπιβῆ μετ' αὐτοῦ ἀμάξης. Τὸ πλῆθος ἠκολούθησε τῇ ἀμάξῃ τρέχον μέχρι τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ ἐν ἣ αἰθὴς ἐπευφάνησαν αὐτόν. Ὁ Βέρδης τὰ μάλιστα ἐκπεπληγμένος καὶ συγκεκινημένος ἐκ τῆς ἐκδηλώσεως ταύτης ἐνεφανίσθη δις εἰς τὸν ἐξώστην.

— Τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι ὁ ἐπὶ πέ. τε καὶ εἴκοσι ἐτη ἐν τῇ Γαλλικῇ Κωμωδίᾳ ἐργασθεὶς ἔγκριτος ὑποκριτὴς *Laroché* ἀποχωρῶν ἔδωκε τὴν παράστασιν τῆς ἀπογορησεως αὐτοῦ, ἧς τὸ πρόγραμμα ἦν ποικιλώτατος, μετέσχον δ' αὐτῆς οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ὑποκριτῶν τοῦ Οἴκου τοῦ Μολιέρου, τιμῶντες συνάδελφον εἰλικρινῶς ἀγαπήσαντα τὴν τέχνην καὶ τὰ μάλιστα τιμίως καὶ μετ' ἀφοσιώσεως ὑπηρετήσαντα τὸ ἐπιφανέστατον θέατρον τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος δὲν ἀπεσπάρθη.

— Οἱ θαυμασταὶ τῆς *Biana Duhamel* ἐχειροκρότησαν αἰθὴς αὐτὴν ἐνθουσιωδῶς ἐν νέῃ τριπράκτῳ μελοδραματικῷ τῶν *Sylvenne, Ordonneau* καὶ *Ed. Audran*. ἐπιγραφόμενῳ *Madame Suzette*. Περὶ αὐτῆς νῦν ὁ *Sarcey* εὐνοϊκώτατα ἐξεφράσθη.

— Ἐφημερίδες τινες ἀγγέλλουσιν ὅτι κατὰ Σεπτέμβριον μεταθίσεται εἰς Παρίσιον ὁ δραματικὸς θίασος τοῦ *Ferravilla*. Ὁ *Ferravilla* ἐστὶ συγγραφεὺς, ἐργολάβος θεάτρου καὶ ὑποκριτῆς. Ἰδωμεν!

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὸ κύριον τῆς ληξιάσης ἐβδομάδος πολιτικῶν ζήτημα οὐ μόνον τῆς ἰλλυρικῆς χερσονήσου, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ἀποτελεῖ ἡ ἀναγκαιῶς ἀλλ' ἀπροσδοκίτως πως ἐπελθοῦσα ἐν Σερβίᾳ μεταβολή. Ὁ νεαρὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πέντε καὶ ἡμισυ μῆνας πρὸ τοῦ ὑπὸ τοῦ τύπου τοῦ νόμου ὀριζομένου ὁρίου τῆς ἐνγλυκίσεως ἐκήρυξε τὴν ἰδίαν ἐνγλυκίότητα, κατέλυσε τὴν ἀρχὴν τῶν θρασύτερον ὁσημέραι ἀπὸ τινος χρόνου πολιτευομένων ἀντιδιδίων, ὧν τὸν μὲν κ. Ρίστιτς παρέπεμψε εἰς τὰ λουτρά πρὸς κατεύνασιν τοῦ παραχθέντος νευρικοῦ συστήματος αὐτοῦ, τῷ δὲ κ. Βελιμάρκοβιτς ἐπέτρεψε ν' ἀσχοληθῇ ἀπεριορίστως περὶ τὴν γεωργίαν τῶν ἀγρῶν αὐτοῦ, ἀπέπεμψε τῆς ἐξουσίας τὸ αὐθαίρετον καὶ ἀντισυνταγματικὸν τῶν ἀντιβασιλέων δημοσύργημα ὑπουργεῖον Ἀβακούμοβιτς, πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον μέσον μετελθὼν πρὸς παγίωσιν ἑαυτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς χώρας, κατήργησε τὸ νέον ὑπουργεῖον αὐτοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μερίδος ἐκείνης, ἧτις ἀπολαύει τῶν γενικῶν τοῦ σερβικοῦ λαοῦ συμπαιθῶν, ἡ ὁποία δὲ πραγματικῶς ἐξεώσθη τῶν πραγμάτων ὑπὸ τοῦ κ. Ρίστιτς, διέλυσε τὴν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν μάλιστα αὐθαιρέτων ἐκλογικῶν ἐπεμβάσεων συγκροτηθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ οὕτω μόλις τριψήφον τῇ κυβερνήσει παρεχούσαν πλειοψηφίαν Σκουψιναν, ὥρισε τὸν χρόνον τῶν νέων ἐκλογῶν καὶ τῆς συγκλίσεως τῆς νέας Βουλῆς, ἐξετίναξε τῶν δημοσίων θέσεων πάντα τὰ ὄργανα τοῦ κ. Ἀβακούμοβιτς, ἐνεφανίσθη δημοτικώτατα πρὸς τὸν στρατὸν καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐνθουσιωδῶς ὑπ' αὐτῶν ἐπευφημήθη, βροχνηδὸν δεξάμενος τὰ συγχαρητήρια ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους τηλεγραφήματα, μέλλων δὲ νὰ δεχθῇ καὶ εἰδικὰς πανταχόθεν τῆς Σερβίας ἐπιτροπὰς, αἵτινες θὰ ὑποβάλωσιν αὐτῷ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ ἔθνους εἰς τὸ στέμμα αὐτοῦ καὶ τὴν δυναστείαν τῶν Ὀθρένοβιτς, ἐπεσφράγισε θείως πάντα διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀπονομῆς γενικῆς ἀμνηστίας πάντων τῶν κατὰ τὴν ἀνγλυκίτητα αὐτοῦ διαπραχθέντων πολιτικῶν ἐγκλημάτων καὶ τοῦ συντοῦ καὶ διαλλακτικοῦ προγράμματος τῆς νέας αὐτοῦ κυβερνήσεως καὶ οὕτως ἐπεσπάρσατο τὰς καὶ ἐπισήμως ἦδη ἐκφρασθείσας αὐτῷ συμπαθείας πασῶν τῶν αὐλῶν καὶ κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης. — Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος ὁ Α', καίτοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνγλυκίτητος αὐτοῦ ἐξετέθη εἰς διδακτικὰς περιπέτειας καὶ ἐκτίσατο πρόωρον τινα πείραν, βεβαίως ἐν τῇ περαιτέρω ἐπιτελέσει τῶν συνταγματικῶν αὐτοῦ καθικόντων θ' ἀπαντήσῃ δυσχερείας· ἡ ἐπικειμένη ὅμως εἰς τὴν χώραν ἀφίξις τῶν γονέων αὐτοῦ, πολλὰ καὶ τούτων ὑπὸ τῆς πίερας τῶν τελευταίων ἐτῶν δεδιδαγμένων, αἱ πρὸς αὐτὸν συμπάθειαι τοῦ σερβικοῦ ἔθνους, ὁμοθύμως ἐπιδοκιμάσαντος καὶ ἐπικροτήσαντος τὴν εὐσταθῆ καὶ θαρραλέαν πρωτοβουλίαν τοῦ τρυφεροῦ τῶν Ὀθρένοβιτς βλαστοῦ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ πατριωτισμὸς τῆς αὐθὴς κρατησάσης πολιτικῆς μερίδος τῶν ριζοσπαστικῶν θὰ βοηθήσωσιν αὐτῷ εἰς τὴν αἰσίαν ἐξακο-

λουθήσιν τοῦ ἔργου, οὐ αἰδίως κατήρξατο τῆ νυκτὶ τῆς προπαραελθούσης πέμπτης.

Ἐν Ἑλλάδι τὴν προσοχὴν τῶν φιλανθρώπων ἐπισύρουσιν αὐτῆς οἱ ἐπαναληφθέντες μετὰ μείζονος ἐντάσεως καὶ ὀλεθριώτεροι ἢ τὸ πρὶν σεισμοὶ τῆς Ζακύνθου, συντελέσαντες τὸ καταστρεπτικὸν τῶν προτέρων ἔργων καὶ τὴν καταστροφὴν ἐπεκτείναντες καὶ ἐπὶ πολλῶν δεκάδων ἀνθρώπων ὑπέρβωσαν. — Ἀλλὰ καὶ ἄλλη τις πληγὴ ἐξακολουθεῖ μαστίζουσα τὸν τόπον, ἠθικῶς αὐτὴ ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ βασιλείου, ὁ ἀσεβὴς τρόπος, καθ' ὃν ἡ ἀντιπολίτευσις διεξάγει τὸν ἀγῶνα αὐτῆς, μὴδὲ τῶν ἱερωτάτων σεβομένη. Οὐδὲν δύναται τις νὰ ὀρίσῃ περὶ τοῦ τμήματος τῆς ἀντιπολιτευσεως, ἐξ οὗ τὰ αἰσχρὰ ταῦτα ἀπορρέουσιν· ἐπιθυμοῦμεν ὅμως νὰ ἰδυνάμεθα νὰ θεωρῶμεν ἀππλάγαμένην πάσχη τοιαύτης ὑπονοίας τὴν μερίδα, ἣς ἡγεῖται ὁ κ. Δηλιγιάννης, τοσαῦτα κατὰ τὰς τελευταίας δύο βουλευτικὰς συνόδους παρασχὼν δείγματα μετριοπαθείας καὶ συνεωτέρας πολιτικῆς, ἐπιτρεψάσης αὐτῷ νὰ ἐλπίζῃ τὴν βαθμυδὸν ἀνάγκησιν τοῦ ἀπολεσθέντος γοήτρου. —

Ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιχείρησιν τοῦ κ. Τρικοῦπη, ταύτης ἡ ἐπιτυχία δύναται νὰ θεωρῆται ὡς ὀριστικῶς ἐξησθαλίμενη, μάλιστα μετὰ τὴν κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην γενομένην δημοσίευσιν τῆς περὶ τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ἐκθέσεως τοῦ τῶς οἰκονομικοῦ ἀκολουθοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγγλικῆς πρεσβείας κ. Λόου, εὐνοϊκῶς ἀποφαινομένου καὶ βεβαιούσης ὅτι ἡ συνομολόγησις τοῦ δανείου θὰ συντελέσῃ τὴν ἄρσιν τῆς νομισματικῆς ἀνωμαλίας, ὑψ' ἣς πάσχει τὸ κράτος. — Ἔτερον εὐάρεστον γεγονός ἐσχετίζομενον πρὸς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα ἔχον τὴν εἰς Ρώμην ἐπὶ τοῦ θωρηκτοῦ *Paron* μετάβασιν τοῦ βασιλόπαυδος Γεωργίου, ἐκπροσωπήσαντος τὴν ἑλληνικὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν ἐν ταῖς χθὲς ἀρξαμέναις ἑορταῖς τῆς εικοσιπενταετηρίδος τῶν γάμων τῶν βασιλέων τῆς Ἰταλίας.

Τρίτον ἀξιωματικῶς σημείον τῆς ἀνὰ τὸν Αἴμον πολιτικῆς κινήσεως τῆς ἑβδομάδος ἀποτελεῖ ἡ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα φραγκίσκον Ἰωσήφ καὶ τὸν κόμητα Καλνόκη παραστάσις τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου καὶ τοῦ κ. Σταμπούλωφ. Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ πρώτου διὰ τοὺς συνάπτοντας αὐτὸν πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ἀψβούργων συγγενικοῦς δεσμούς, οὐδὲ τὸ πρῶτον ἄλλως νῦν γινόμενη, δὲν διεγείρει ἐκτάκτως τὸ ἐνδιαφέρον· ἡ τῷ πρωθυπουργῷ αὐτοῦ ὅμως παρὰ τοῦ αὐστρουόγγρου μονάρχου καὶ τοῦ ἀρχιγραμματέως αὐτοῦ παρασχεθεῖσα ἀκρόασις, ἐπὶ τρία τέταρτα μάλιστα παρὰ τῷ αὐτοκράτορι παραταθεῖσα, καίτοι κατὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐπιταγὴν ἐγένετο ὑπὸ αὐστηροτάτου ἀνεπισημότητος τύπον, μὴ ἐπιτραπέντος τῷ βουλγάρῳ ὑπουργῷ οὔτε ἐν στολῇ, ἀλλ' οὔτε φρακοφορῶν, ἐν ἀπλῇ δὲ μόνον ρεδιγκότῳ, ἥτις τὸ πρῶτον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ μετὰ πολλὴν χρόνον ἐμφανίζεται ἐν τοῖς ἀνακτόροις, νὰ ἐμφανισθῇ, ἐπεσπάσατο τὴν προσοχὴν τοῦ εὐρωπ. τύπου, εὐλόγως δὲ ἐκρίθη ὡς σημαντικὴ ἐκδήλωσις τῆς βενναίας πολιτικῆς, ἥτις ὅμως κατὰ τὰς περὶ τῆς συνεντεύξεως ἀναγραφόμενας πληροφορίας ἔσχεν ἀφορμὴν νὰ διαγνώσῃ σαφέστερον τὸ ριζοκίνδυνον τῶν ρωσοφοδικῶν ἰδεῶν τοῦ βουλγάρου πολιτευτοῦ.

—Τοῦλάχιστον γενικῶς πιστεύεται ὅτι ὁ τε αὐτοκράτωρ καὶ ὁ κόμητ Καλνόκης κατεῖδον σαφῶς ἐν τοῖς περὶ Ρωσίας λόγοις τοῦ κ. Σταμπούλωφ τὸν διακαίοντα τὸν βουλγάρου πρωθυπουργὸν σταθερὸν πόθον τοῦ νὰ περιστήσῃ εἰς ρῆξιν τὴν Αὐστρουόγγαβριαν πρὸς τὴν Ρωσίαν, τὸ ἐκ τῆς περὶ ἣς ὁ λόγος δὲ κοινολογίας πόρισμα τοῦτο κατὰ τὰς ἐκ Βιέννης τελευταίας εἰδήσεις εἰς πολλὴν ἀνυσυχίαν ἐνέβαλε τοὺς πολιτικοὺς κύκλους τῆς αὐστριακῆς πρωτεύουσας, ἀνυπομόνως ἀναμένοντας τὰ σχετικὰ τοῦ ρωσικοῦ τύπου σχόλια, μεταξὺ δὲ μὴ ὀκνοῦντας νὰ θεωρῶσιν τὴν ἀλλαγὴν ἄρτι ἐπελθοῦσαν πρόσφατον μεταβολὴν ὡς ἀπάντησιν πρὸς τὰς ἐν Βιέννῃ ὑποδοχὰς ταύτας. — Ἀνάγκη ἐν τούτοις νὰ σημειωθῇ πρὸς τιμὴν τῆς αὐστρουόγγαβρικῆς πολιτικῆς, περὶ ἣς δύναται τις πεποιθότως νὰ εἴπῃ ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου μᾶλλον πεφυλαγμένως ἔχει πρὸς τὰς αἰθεροδασίας τῶν ἐν Σοφίᾳ, οὐδὲ παρέχει πλέον ἀπροκάλυπτον τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς εἰς πᾶν εἶδος βουλγαρικῆς φαντασιοκοπίας, ὅτι κατὰ τὰς θετικωτάτας τῶν ἔξυπαρχουσῶν πληροφοριῶν ὁ καισαροδασιλεὺς δὲν παρέλιπε νὰ χαρακτηρίσῃ ἐκφρασθέντας τινὰς αὐτῷ πόθους ὡς «ματαίους» καὶ νὰ διπλώσῃ τῷ πρὸς αὐτὸν διαλεγόμενῳ ὅτι τὰ τοιαῦτα δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς Αὐστρουόγγαβρίας μόνης, ἀλλ' ἀπὸ πασῶν ὁμοῦ τῶν τὴν βερολίνοιον συνθήκην συνυπογραψασῶν Δυνάμεων.

Ἐν τῷ πολιτικῷ ὀρίζοντι τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἐσημειώθη κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα ἡ λύσις, προσωρινῶς τοῦλάχιστον, ἐνὸς σπουδαίου ζητήματος, ὅπερ δὲν ἐπέδρα μὲν ἐπὶ τῆς διενοῦς πολιτικῆς, δύναται ὅμως νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ταύτην, ἄτε σοβαρῶς διακυβεῦσαν τὴν ἐσωτερικὴν ἰσχυρίαν ἐνὸς τῶν μικρῶν μὲν ἀλλὰ διασήμεν ἐπὶ τῇ ἐν εὐνομίᾳ καὶ εἰρηνικῇ καὶ φιλοπόνῳ ἐργασίᾳ ἀναπτύξει αὐτῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἐννοοῦμεν τὴν λῆξιν τοῦ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ταράξαντος τὴν Βελγικὴν καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας κινδυνώδη ὀξύτητα προσλαβόντος ἀγῶνος περὶ τοῦ θεσπισμοῦ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐντός τε καὶ ἐκτός τοῦ κοινοβουλίου συνεκρούοντο αἱ ριζοσπαστικὰ ἀξιώσεις τῶν ἀπαιτούντων ἀπόλυτον καὶ ἀνεπιφύλακτον τὸ δικαίωμα τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας πρὸς τὰς τῶν ἐννοούντων ἵνα τὸ εἰσαχθὸν ἐκλογικὸν σύστημα εὐρύνη μὲν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου, μὴ ἀποβῇ ὅμως ἀφετηρία τῶν πολυειδῶν ἐκείνων ἀτόπων, ἅτινα ἀλλαγῷ συνήθως παράγει ἡ ἀπεριοριστος καὶ ἴση παρὰ πᾶσιν ἐνάσκησις τοῦ ἐκλογικοῦ δικαίωματος. Σχέδια ἐπὶ σχεδίων ὑπεβάλλοντο, αἱ προτάσεις περὶ τροποποιήσεων διεδέχοντο ἀλλήλας, εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ εἰργάζοντο ἀλλ' ἡ τῶν διαφόρων μερίδων ἐν τῷ κοινοβουλίῳ συνεννόησις πρὸς ἀποδοχὴν ἐνὸς τινος σχεδίου καὶ συγκέντρωσιν πλειονοψηφίας ἱκανῆς νὰ ἐπικυρώσῃ πανηγυρικῶς καὶ ἐπιβάλλῃ αὐτὸ ἀπέβαιεν ἀδύνατος καὶ ἡ κρίσις ἐκορυφῆτο, ὅτε ὡς ἐκ μηχανῆς θεοῦ ἐπῆλθε τὸ σχέδιον Νύσενς, συγκεντρωσάν τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν ριζοσπαστικῶν ἅμα καὶ συντηρητικῶν καὶ διὰ τοῦτο διὰ παμψηφίας σχεδὸν μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς ἐπιτροπῆς ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ ἐπιψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Τὸ σχέδιον τοῦτο ταύτην

ἔχει τὴν συνάφασαν τὰ διεστῶτα ἀρετὴν, ὅτι, παρέχον τῷ δικαίωμα ψήφου παντὶ ἀνεπιγρέτως πολίτῃ, γενομένῳ εἰς τὴν νόμιμον ἡλικίαν, ἀντισταθμίζει ἐτέρωθεν τὴν εὐρύτητα ταύτην διὰ τῆς παροχῆς ἰδίων τινῶν ἐκλογικῶν προνομίων ταῖς ὁπωσδήποτε ἐξεχούσαις κοινωνικαῖς τάξεσιν, ὧν τινὲς μὲν δύο, τινὲς δὲ καὶ τρεῖς βάλλουσι ψήφους κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους. Καὶ ὑπολείπεται μὲν πάντοτε τὸ ζήτημα τῆς ἰδιοκτησίας, ἢ παρὰ τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου ἀπαιτησὶν τῶν ἐργατικῶν τάξεων ἀναγνωρίζεται ἐν τῷ σχεδίῳ Νύσεων ἐκλογικὸν προνόμιον, ἐλπίζεται ὅμως ὅτι αἱ γινόμεναι ταῖς τάξεσι ταύταις ἄλλαι παραχωρήσεις θὰ κατευνάσωσιν ἐπὶ μακρὸν τὸν κρατοῦντα παρ' αὐταῖς παροξυσμόν. Ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου, καὶ αὕτη θεωρεῖται βεβαία.

— Ἡ εἰς δευτέραν ἀνάγνωσιν συζήτησις τοῦ ἰρλανδικοῦ νομοσχεδίου οὕτω ἐκπρόχθη πεπερατωμένη, οὐδ' ἐγένετο ἢ ἐπ' αὐτῇ ψηφοφορία· εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι ἡ κωλυσιεργικὴ μέθοδος τῆς ἀντιπολιτευσεως, ἢς οἱ ῥήτορες, μιμούμενοι ἐπ' ἀντιθέτω σκοπῷ τοὺς ἄλλοτε χάριν τῆς ἀποσπάσεως παραχωρήσεων τινῶν παρέλκοντας τὰς συζητήσεις ἰρλανδοὺς βουλευτάς, διαρκῶς σχεδὸν ἀπὸ τοῦ εἰσηγητηρίου λόγου τοῦ κ. Γλάδστοντος κατέχουσι τὸ βῆμα, δὲν θὰ ἰσχύσῃ νὰ μεταβάλῃ τὴν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τύχην τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας. Τούναντιον μάλιστα, ἀφ' ἧς οἱ ἐνθερμότατοι ζηλωταὶ τοῦ ἰρλανδικοῦ ἀγῶνος, ἀπαντῶντες πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἀντιπολιτευσεως ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Γλάδστοντος ἐκπονηθὲν σχέδιον δὲν θεωροῦσι μὲν οἱ ἰρλανδοὶ ὡς πληροῦν τοὺς πόθους αὐτῶν, ἀλλὰ δέχονται αὐτό, ἵνα χρησιμοποιοῦσιν εἰς ἀφετηρίαν πρὸς τὸν τέλειον ἀπὸ τοῦ βρετανικοῦ κράτους χωρισμόν, διέλυσαν διὰ τοῦ θετικωτάτου τρόπου πᾶσαν τοιαύτην ὑπόνοιαν, κηρύξαντες ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν φιλελευθέρων δημοδοτουμένη αὐτοῖς γενναιοφρόνως αὐτονομία λύει ὀριστικῶς τὸ ἰρλανδικὸν ζήτημα καὶ διαιωνίζει τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς νήσου πρὸς τὴν υἱοθετήσαν τὸν ἀγῶνα αὐτῆς μερίδα, πολλὰ προλήψεις τῶν φοβουμένων μὴ διὰ τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας προσδῶλθῃ ἢ ἐνότης τοῦ βρετανικοῦ κράτους διεκεδάσθησαν καὶ ἐξησφαλίσμενη θεωρεῖται ἢ δι' ἱκανῆς πλειοψηφίας ἐπιψήφισις τοῦ νομοσχεδίου. — Ἀλλὰ καὶ ἐν Γερμανίᾳ τὸ στρατιωτικὸν νομοσχέδιον φαίνεται ὅτι εὐρίσκειται ἐν καλλιτέρῳ ἢ τὸ πρὶν ὄψῳ.

Ἄγνωστον ἀντὶ ποίων παραχωρήσεων—διότι ἡ ἀναφερομένη ἐν ταῖς σχετικαῖς πληροφορίαῖς ἀνάγκησις τῶν μοναχικῶν ταγμάτων δὲν ἐνέχει πολλὴν πιθανότητα—ἀλλ' ἐπιβλέθων εὐνοϊκῆ τις ἐν τῷ πνεύματι τῶν καθολικῶν μελῶν τοῦ κοινοβουλίου τροπὴ πρὸς τὰς στρατιωτικὰς μεταρρυθμίσεις, ἥτις, ἐὰν ἐξακολουθῶσιν κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἐπαγγέλλεται τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς ἀπορριφθέντος ἤδη νομοσχεδίου. Τὸ πρῶγμα ἐκρίθη, φαίνεται, ἀναγκαῖον διὰ τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα, ἅτινα πιθανῶς ἐν τῇ παρούσῃ ἐσωτερικῇ τῆς Γερμανίας καταστάσει θὰ εἶχεν ἢ διεξαγωγὴ γενικῶν ἐκλογῶν, εἰς ἃς θὰ ἐκαλεῖτο ὁ γερμανικὸς λαός, ἂν ἀπερρίπτετο τὸ νομοσχέδιον, ἢ ἀπόρριψις τοῦ ὁποίου κατὰ τὰς θετικὰς διαβεβαιώσεις τοῦ τε κόμπος Κα-

πρίθου καὶ αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος θὰ συνειπνέετο τὴν διάλυσιν τοῦ Κοινοβουλίου. Ἐτερον ζήτημα ἐπασχολοῦν τὸ γερμανικὸν κοινοβούλιον εἶνε τὸ τοῦ ἀντισημίτου Ἀλδόρδου, ἐμμανῶς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἐπιδιώκοντος καὶ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ μὴ ὀκνοῦντος νὰ ἐξακοντίσῃ τὰς βαρυτάτας κατηγορίας ἐναντίον ὑπουργῶν καὶ βουλευτῶν παρὰ τὴν γενικὴν ἀποδοκιμασίαν, ἧς ἡ συμπεριφορὰ αὐτοῦ τυγχάνει ἐν τῷ κοινοβουλίῳ. — Τοῖς ἐν Ρώμῃ ἐπασχολεῖ ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τῶν γάμων τῶν βασιλέων τῆς Ἰταλίας, αἱ ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ ἔορταὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῆς χθρῆς, προσελθόντων ἤδη τῶν ξένων ἡγεμόνων ἢ ἀντιπροσώπων αὐτῶν, τῶν μειχόντων τῆς χαρᾶς τῆς ἐορταζούσης βασιλικῆς οἰκογενείας. Τὸ γεγονός ἐυλόγως συγκινεῖ εὐφροδύνως ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, διότι ὁ πανηγυρίζων βασιλικὸς αὐτῆς οἶκος ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἰταλικοῦ βασιλείου διὰ τῆς εἰς ἕν μέγα καὶ ἰσχυρὸν κράτος συγκεντρώσεως πασῶν τῶν μικρῶν πολιτειῶν, εἰς ἃς ἦν τέως κατατετηγμένη ἡ χερσονήσος καὶ αἵτινες, διηνεκῶς πρὸς ἀλλάξας ἐρρίζουσαι, διετέλουν ἐν ἀπελπιστικῇ στασιμότητι παρὰ τὸν δρομαίως πρὸς τὴν πρόοδον σπεύδοντα ἄλλον εὐρωπαϊκὸν κόσμον. Κατὰ τὰ ἄλλα τὰ πράγματα ἔχουσιν ὡς τὸ πρὶν· χαῖνον διπλαθὸν οικονομικὸν βῆραθρον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, σκοποῦσα τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ γοήτρου τῆς συμμαχίας ἐν τῇ χερσονήσῳ, δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποτρέψῃ τὴν χώραν.

M. E. M.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Τῆ ἀΐριον, 12 ἰσταμένου, τῆ 8 1/2 μ. μ. ὥρα, ὁ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶς ποιῆσεται τὴν συνέχειαν τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ «Περὶ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων».

— Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις προκαλέσασα, ἐν ἀκριβῶς ἀνεγράμῃ, τοὺς κ.κ. Δ. Βερναρδάκην καὶ Θερεϊανδρὸν ὅπως ἀναλάβωσι τὴν διδασκαλίαν μαθημάτων τινῶν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου ἀξία ἐστὶ θερμῶν συγχαρητηρίων, διότι κατέδειξε ὅτι γινώσκει ποῦ ἐγκρύπτεται ἡ ἀξία καὶ ποῦ ἡ ἐπιπολαιότης, ἥτις ἀτυχῶς ὑφίσταται παρὰ πολλοῖς.

— Ἐπίσης φέρεται ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔγνω νὰ πληρώσῃ τὴν κενὴν μέχρι τοῦ νῦν μένουσαν καλλαμάρμαρον Ἀκαδημίαν, συγκεντροῦσα τοὺς ἀθανάτους αὐτῆς.

— Κατ' αὐτὰς γενήσονται νέαι ἔρευναι ἐν Τροίᾳ τοπογραφικαὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς. Εἰς τὰς ἔρευνας ταύτας ἀντιπρόσωπος τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου διορίσθη ὁ κ. Β. Μυστακίδης, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ γνωστὸς ἐξ ὧν τε ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς συγγραμμάτι ἐδημοσίευσεν καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ πραγματειῶν. Ὁ κ. Μυστακίδης ἀπῆλθεν ἤδη πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ, ἣν πάντως ἐπιτελέσει ὡς

ἐπιστήμων, δικαίων τὴν ἐκτίμησιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀποκρατορικοῦ Μουσείου Ἐξ Χαμδῆ βέη, τοῦ μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐργαζομένου καὶ θαῦμα ἀληθῶς ἐπιτελέσαντος.

— Νέος συρμός ἐτέθη ἐν χρήσει ἐν Ἀμερικῇ, τῶν ἀδαμάντων μεταξὺ τῶν ὀδόντων προσηρμοσμένω. Ὁ συρμός οὗτος ὀφείλεται εἰς τινὰ αἰδιόν, ἥτις ἤθελθε διὰ τοῦ μέτου τούτου νὰ ἐκπλήσῃ τοὺς θαυμαστάς αὐτῆς ὀσάκεις αὕτη ἤνοιγε τὸ στόμα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 10 ἀπριλίου.

Ἡ κίνησις τοῦ χρηματιστηρίου ἡμῶν κατὰ τὴν λήγουσαν ἐβδομάδα οὐδὲν ἔσχε τὸ ἐνδιαφέρον, διότι ἡ καχεξία, ἥς τὰ αἷτια ἐξηγήσαμεν ἐν τῇ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου οἰκονομικῇ ἡμῶν ἐπιθεωρήσει, οὐ μόνον ἐξηκόλουθον, ἀλλὰ καὶ ἐπετάθη ἐτι μᾶλλον, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα θὰ παραταθῆ ἐπί τινα εἰσέτι καιρόν, διότι οὐδὲν φαινόμενον ὑπάρχει παρέχον τὴν ἐλπίδα προσεχοῦς βελτιώσεως. Ἡ καχεξία προέρχεται κυρίως ἐκ τοῦ χρηματιστηρίου τῶν Παρισίων, ὅπερ ἔνεκα τῶν ἤδη ὑποδειχθέντων λόγων ἀπώλεσε τὴν προτέραν αὐτοῦ ζωηρότητα, οἱ παλμοὶ τῆς ὁποίας μετεδίδοντο εἰς πάντα τὰ λοιπὰ χρηματιστήρια τῆς Εὐρώπης, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ ἡμέτερον, τὸ ὅποιον πρὸ πολλοῦ παρακολουθεῖ τὴν κίνησιν τῆς παρισινῆς ἀγορᾶς. Ἦδη κατέπαυσαν σχεδὸν αἱ καθ' ἑκάστην ἄλλοτε γινόμεναι ἐκεῖθεν προσφοραὶ ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως μεγάλων ποσῶν ἐπὶ μακραῖς προθεσμίαις, διότι ἡ μεγάλη κερδοσκοπία ἢ διενεργοῦσα τὰς σπουδαίας ταύτας κερδοσκοπικὰς πράξεις ἀπεσύρθη σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν, ἐγκαταλείψασα ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὴν μικρὰν κερδοσκοπίαν, ἢ ὁποία περιορίζεται εἰς ἡμερησίας πράξεις, πωλοῦσα ὅσα ἠγοράσεν, ἢ ἀγοράζουσα ὅσα ἐπώλησεν, ἅμα εὖρη μικρόν τι κέρδος, ἢ ἅμα νομιζῆ ὅτι κινδυνεύει νὰ ὑποστῇ ζημίαν τινά, ἔστω καὶ ἐλαφράν. Εἰς τοιαύτας πράξεις ὀφείλονται αἱ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας γινόμεναι διακυμάνσεις τῶν τιμῶν, μηδεμίαν ἔχουσαι σημασίαν. Τὰς διακυμάνσεις ταύτας παρατηροῦμεν πρὸ πάντων εἰς τὴν γαλλικὴν ῥάντ, ἢ ὁποία μ' ὄλας τὰς γενομένας προσπάθειας δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ σπουδαίως, καὶ δὲν θ' ἀναλάβῃ μέχρις οὗ ἀποκαταστῇ ἐν Γαλλίᾳ κυβέρνησις ἀσπαστὴ παρὰ τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ ἔχουσα στοιχεῖα μονιμότητος. τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι βεβαίως ἢ παροῦσα κυβέρνησις. Πλὴν τούτου ἡ τιμὴ τῆς γαλλικῆς ῥάντ σπουδαίως ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς ἀνωμάλου θέσεως, ἐν ἣ διατελοῦσι τὰ δημόσια ἀποταμιευτήρια. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργίας Ρουβιὲ πάντα τὰ ἐκ τῶν καταθέσεων πλεονάζοντα ποσὰ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς ἀγορὰν γαλλικῆς ῥάντ, ἢ ὁποία ἔνεκα τῶν ἀγορῶν τούτων εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἄριστον. Ἀλλὰ τὰ παναμαϊκὰ σκάνδαλα καὶ ἡ πτώσις τοῦ κ. Ρουβιὲ μετέβαλον τὴν ὄψιν τῶν πραγμάτων. Ἡ γαλλικὴ ῥάντ κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ ὕψους, ὅπου ἀνεβίβασεν αὐτὴν ὁ ῥέκτης ἐκεῖνος ὑπουργός, ἢ δὲ ἀ-

νόρθωσις αὐτῆς καθίσταται νῦν προβληματικὴ. Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν ἄλλα τε πολλὰ, μάλιστα δὲ αἱ κατὰ τῶν δημοσίων ἀποταμιευτηρίων δυσκοφαντίαι τῶν τὴν κυβέρνησιν τῆς δημοκρατίας ἀντιπολιτευομένων ἐφημερίδων. Κατὰ τῶν τοιούτων φαύλων δημοσιεύσεων ἔλαβε μὲν ἐγκαίρως αὐστηρότατα μέτρα ἢ γαλλικὴ κυβέρνησις, ἀλλὰ τὸ δηλητήριο ἐχύθη, ὁ δὲ γαλλικὸς λαὸς ἐξακολουθεῖ ἀποσύρον τὰς καταθέσεις αὐτοῦ ἀπὸ τῶν δημοσίων ἀποταμιευτηρίων. Ἡ δυσκοφαντία καὶ ἀναιρουμένη ἐγκαταλείπει οὐχ' ἥττον τὰ ἴχνη αὐτῆς. Ἦδη ἡ κυβέρνησις ἀναγκάζεται νὰ πωλῇ γαλλικὴν ῥάντ καὶ ν' ἀποστέλλῃ εἰς τὰ ἀποταμιευτήρια τὰ ποσὰ τὰ ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀποσυρόντων τὰς καταθέσεις αὐτῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὰ ἀποσυρόμενα ποσὰ πλάττωθησαν κατὰ πολὺ, διότι μόνον 15 ἑκατομμύρια ἀπεσύρθησαν κατὰ τὴν πρώτην δεκάδα τοῦ ἀπριλίου, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐξευρέθησαν διὰ πωλήσεως ῥάντ.

Ἦναγκάσθημεν νὰ ἐνδιατριψώμεν οὐχὶ ἀσκόπως περὶ τὸ θέμα τοῦτο, τὸ μὲν ἵνα καταδείξωμεν τὸ κυριώτερον αἷτιον τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως τοῦ χρηματιστηρίου τῶν Παρισίων, τὸ δὲ ἵνα παραστήσωμεν τὸ μέγα κακόν, ὅπερ κατεργάζονται εἰς τὰ κράτη αἱ δυσκοφαντικαὶ δημοσιεύσεις φαύλων καὶ ἀσυνειδήτων ὀργάνων τοῦ ἀντιπολιτευομένου τύπου, ὡς συμβαίνει ἐν τῇ ἑλληνικῇ κράτει, τὸ ὅποιον ἂν σωθῆ ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ὀλέθρου, οὐδενὶ ἄλλῳ θὰ ὀφείλῃται ἢ ὁσηθῆ ἢ εἰς τὸν ἄνδρα ἐκείνον, τὸν ἠρωϊκῶς παλαιόντα οὐ μόνον κατὰ τῶν φυσικῶν προσκομμάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν καθ' ἑκάστην παρεμβαλλομένων παρὰ τε τῶν κεκρυγμένων καὶ παρὰ τῶν ἀφανῶν ἀντιπάλων. Εὐτυχῶς βέβαιον σχεδὸν καθίσταται σήμερον ὅτι ἡ ἐπιμονή, ἢ καρτερία, ἢ ἀδάμαστος θέλησις καὶ ἡ ἐξοχος ἱκανότης τοῦ κ. Τρικούπη ὑπερίσχυσαν πάντων τῶν ἐμποδίων, τὸ δὲ δάνειον ἐκτίθεται εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος, ἂν μὴ ἀπρόοπτόν τι ἐπιτυμβῆ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἑλληνικῶν χρωματῶν, ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐβδομάδος εἶχον καταρρίψει κακόδοιοι διαδόσεις, ἤρξατο ἀναλαμβάνουσα καίτοι μετὰ δισταγμοῦ τινος. διότι, καθ' ἃ διαδίδεται, ἢ τιμὴ εἰς ἣν πρόκειται νὰ ἐκδοθῆ τὸ νέον δάνειον δὲν δικαιολογεῖ κατὰ τὸ παρὸν σπουδαιότεραν ὑψώσιν· ἀλλὰ περὶ τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῶς, πρὶν ἢ ἐξελεθῆ εἰς φῶς ἢ ἀλήθεια.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ τῆς ἐβδομαδιαίας κινήσεως τοῦ χρηματιστηρίου ἡμῶν σημειοῦμεν ὅτι πᾶσαι αἱ διακυμάνσεις τοῦ Γενικοῦ χρέους περιεστράφησαν μεταξὺ 24,19 καὶ 24,23, τῶν δὲ Σιδηροδρόμων ἀπὸ 92 1/4 μέχρις 92 3/4, καὶ τῶν μετοχῶν τοῦ Μονοπωλείου ἀπὸ 16,24 μέχρι 16,28, αἱ δὲ πράξεις ἴσων λίαν περιωρισμένα. Μόνον εἰς τὰς μετοχὰς τοῦ Μονοπωλείου ἐγένοντο καὶ χθὲς ἱκαναὶ ἀγοραὶ ἀνατιμῆσαι αὐτὰς μέχρι 16,28 1/2.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

Ὁ ἐπεύθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ